Land Core Group

MRLUN
Mon Region
Land User Network

မြန်မာနိုင်ငံ သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု

မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်း၏ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၉

Funded by

Livelihoods and Food Security Trust Fund

UKaid from the British people, European Union, Australian Aid, Swiss Agency for Development and Cooperation SDC, DANIDA, USAID, Government of the Netherlands, Sweden, afd, Grand Duchy of Luxembourg, Development Cooperation, New Zealand Aid Programme, Irish Aid

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ထုတ်ဝေမှုသတင်းအချက်အလက်များ

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့(Land Core Group) မှ မူပိုင်ဖြစ်ပြီး မည်သည့် အချက်အလက်များ (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာများကို မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်အကျိုးအမြတ်အတွက် ပြန်လည်အသုံးပြုခွင့်မရှိပါ။ အချက်အလက်များ (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာများကို ပြန်လည်အသုံးပြုပါက မူရင်းပိုင်ရှင် စာရေးသားသူများနှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့ကို ပြန်လည်ကိုးကားဖော်ပြစေလိုပါသည်။

© Land Core Group၊ ၂၀၁၉

ထပ်ဆင့်မျှဝေရန် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာသည် Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 UK
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/uk/ တွင် လိုင်စင်တင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့အစည်းမှ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ဝေသည်။
LCG: info@lcgmyanmar.org

ဓါတ်ပုံကိုးကားချက်

ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော ပုံများသည် သုတေသနအဖွဲ့ မှ ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အသိပေးကြေညာချက်

ဤစာတမ်းသည် ငွေကြေးအကူအညီပံ့ပိုးပေးသော ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဩစတြေးလျ၊ ဒိန်းမတ်၊ ပြင်သစ်၊ အိုင်ယာလန်၊ အီတလီ၊ လူဇင်ဘတ်၊ နယ်သာလန်၊ နယူးဇီလန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ကို ကိုယ်စားပြုသည် ဟုမယူဆနိုင်ပါ။ စာတမ်းပြုစုသူ (သို့) သုတေသီတို့၏ အမြင်အာဘော်များသာ ဖြစ်ကြောင်းအသိပေးအပ်ပါသည်။

သုတေသီများ

မင်းစိုးမိုးထွေး (သုတေသန အလုပ်သင်)၊ မင်းဟံတလမွန် (သုတေသန အလုပ်သင်)

ကွင်းဆင်းသုတေသန ဆောင်ရွက်သူများ

မင်းဇာနည်လင်း (MRLUN)၊ မင်းဟိန်းမင်းလတ်(MRLUN)၊ မိယဉ်စနိုင်းမွန် (MRLUN)

သုတေသနနည်းပညာ ကူညီပံ့ပိုးသူ

ပါမောက္ခ Phillip Hirsch ၊ ဒေါက်တာ Tubtim Tubtim

အနီးကပ် ကြီးကြပ်ပေးသူ

ရီရီဝင်း (သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူး)

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့၏ လူငယ်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း အစီအစဉ်

ဤသုတေသန စာတမ်းသည် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့အစည်း၏ လူငယ်စွမ်းရည် မြှင့်တင်ခြင်း အစီအစဉ် မိတ်ဆက် **"မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအရေးကိစ္စများ၊ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် သုတေ သနနှင့် Advocacy"** အစီအစဉ် မှ (၂၀၁၈) ခုနှစ်တွင် လူငယ်များ ဆောင်ရွက်သော သုတေသန အစီရင်ခံစာ (၃) စောင်မှ (၁) စောင်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေယာမူဝါဒ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး၊ မြေယာအရေး ကိစ္စများနှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု အတွက်လုပ်ဆောင်ရာတွင် လူငယ်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါသည်ဟု မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ ယုံကြည့်သည့်အားလျော်စွာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးမှ လူငယ် များနှင့် မတူညီသော လူမျိုးများပါဝင်နိုင်ရန် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသနေ လူငယ်များကို အဓိကထား၍ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်သည့် အစီအစဉ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုလူငယ်များတွင်မြေယာမဏ္ဍိုင်မှသုတေသနအဖွဲ့ လက်အောက်တွင် လုပ်ဆောင်နေသော လူငယ်များနှင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့နှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်နေသော အရပ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းမှ လူငယ်များပါဝင်ပါသည်။

လူငယ်သုတေသနအစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ...

- ဒေသအသီးသီးမှ လူငယ်များနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ လူငယ်များအား သုတေသပြု ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြေယာအရေးကိစ္စများကို စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်သုတေသနနှင့် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ခြင်း စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးပြီး ၄င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအစိုးရထံသို့ သုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံကာ စည်းရုံးလှုံ့ ဆော်သွားနိုင်ရန်။

- လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများ၊ မြေယာမဲ့များနှင့် အမျိုးသမီးတို့ အခွင့်အရေးအတွက် အပြု သဘော ဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် မြေယာနှင့် သက်ဆိုင်သောဥပဒေနှင့် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် မြေယာအရေးအခင်း၊ မြေယာစီမံ အုပ်ချုပ်မှု နှင့် အစိုးရ နှင့် ချိတ်ဆက်၍ မူဝါဒ ဆွေးနွေးမှု လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သုတေသန ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူငယ် တို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရန်၊

လူငယ်များ သုတေသနဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သုတေသနသင်တန်း (၄) ခုဖြစ်သည့် အဆိုပြု လွှာရေးသားခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်းနည်းလမ်း၊ သတင်းအချက် အလက်များ အား ဆန်းစစ်ခြင်း၊ အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းနှင့် မူဝါဒအနှစ်ချုပ်များ ရေးသားခြင်းစသည့် သင်တန်းများကို ဆစ်ဒနီတက္ကသိုလ်တွင် ပါမောက္ခလုပ်ခဲ့ဖူးသူ Philip Hirsch နှင့် ချင်းမိုင်တက္ကသိုလ် အသင်းဝင် သုတေသီ ဒေါက်တာ Tubtim Tubtim တို့မှ သင်ကြားပေးပါသည်။ သုတေသနသင်တန်းအပြင် အခြားသင်တန်းများ ဖြစ်သည့် Advocacy၊ မြေယာနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဥပဒေ၊ မူဝါဒများ၊ ပံ့ပိုးကူညီ ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်၊ ဖြစ်ရပ်သုတေသန ရေးသားခြင်းနှင့် နည်းစနစ်ကျကျ တွေးခေါ်ခြင်းစသည့် သင်တန်းများကိုလည်း

သင်ကြားပေးပါသည်။

ရွေးချယ်ထားသည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ရှိရာဒေသသို့ လူငယ်များအား မြေယာ အရေးကိစ္စနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သုတေသန ပြုစေပါသည်။ မြေယာမဏ္ဍိုင်အခြေစိုက်ရုံးမှ အလုပ်သင် လူငယ် (၂) ဦး၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ဦးဆောင်သူနှင့်အတူ အဖွဲ့ဖွဲ့ကာ သုတေသန ပြဿနာနှင့် လေ့လာမည့် နယ်ပယ်အား သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသန နည်းစနစ်၊ သီအိုရီများ ကိုအသုံးပြု၍ အဆိုပြုလွှာရေးသားခြင်း၊ အချက်အလက် ကောက်ယူရန်အတွက် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်း၊ အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းနှင့် မူဝါဒရေးသားခြင်း စသည်တို့ကို ပါမောက္ခ Philip Hirsch နှင့် ဒေါက်တာ Tubtim Tubtim တို့၏လမ်းညွှန်မှု နှင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်မှ သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူး၏ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် အနီးကပ်လမ်းညွှန်မှုဖြင့် လူငယ်များသည် သုတေသန ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အလုပ်သင် လူငယ် (၆)ဦး တို့သည် အဖွဲ့သုံးဖွဲ့ခွဲကာ (၂၀၁၈) ခုနှစ် လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်သည့် အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အလုပ်သင် လူငယ်(၂)ဦး နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် FLU နှင့် ECFD အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ် (၃)ဦး တို့သည် "မြန်မာနိုင်ငံ မြေသိမ်း ဆည်းခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မြေသိမ်းဆည်းခံ တောင်သူတို့၏ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် လျော်ကြေးဆိုင်ရာ အရှုပ် အထွေးများ။" အကြောင်းကို ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ ရွာငံမြို့နယ်တွင် သုတေသန လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါ သည်။ ထို့အတူမြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အခြား အလုပ်သင်လူငယ် (၂)ဦး နှင့် မွန်ပြည်နယ် MRLUN အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ် (၃)ဦး တို့သည် "မြန်မာနိုင်ငံရှိ သံယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း၏ ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှု" အကြောင်းကို မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ်တွင် သုသေတနလုပ်ခဲ့ပါသည်။ တတိယတစ်ခု ဖြစ်သည့် သုတေသနကို ကရင်ပြည်နယ် အခြေစိုက် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း ဆာမူထော၏ ညှိနှိုင်း ကူညီမှု ဖြင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အလုပ်သင် လူငယ် (၂) ဦး သည် "အုပ်ချုပ်မှု ရောထွေးနေသော ဒေသအတွင်းရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းမြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံမှု၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကရင်ပြည်နယ်မှ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု။" အကြောင်းကို သံတောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ကရင် ပြည်နယ်တွင် သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

သုတေသန ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် အဖွဲ့အသီးသီးမှ လူငယ်များသည် တစ်နှစ်တာကာလပတ်လုံး ဆောင်ရွက် ခဲ့သည့် သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ကြောင့် သုတေသနစာတမ်း ထွက်ပေါ်လာသည့် အတွက် စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်ဝလာကာ မိမိကိုယ်ကို ဂုဏ်ယူနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရီရီဝင်း
သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူး
မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့

ကျေးဇူးတင်လွှာ

LCG (Land Core Group) မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့၏ အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များစွာထဲမှာမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် **"မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအုပ်ချုပ်မှု၊ မြေယာအငြင်းပွားမှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် သုတေသနနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း (advocacy)နှင့်ဆိုင်သည့် လူငယ်များအား စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင် ခြင်းအစီအစဉ်"** ကိုလူငယ်များဦးဆောင်မှုဖြင့် သုတေသနပြုလုပ်သည့်အစီအစဉ်တစ်ခုအား ၂၀၁၈ ခုနှစ် တွင် စတင်လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုအစီအစဉ်တွင် လူငယ်များအား စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း (Capacity Building)အစီအစဉ်တစ်ရပ်အနေဖြင့်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှလူငယ်များနှင့်တခြားပြင်ပလူငယ်များအား သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာပညာရပ်အား သင်ကြားတတ်မြောက်စေပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဒေသများသို့ သွားရောက်သုတေသနပြုလုပ်စေခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့လူငယ်များ အနေဖြင့် ယခုသုတေသနအစီအစဉ်တွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသဖြင့်ဦးစွာပထမဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအောင်မြင်စွာ ပြီးမြောက်ရန်နှင့် သုတေသနစာစောင်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာရန်အတွက် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသော LIFT(Livelihood and Food Security Trust Fund) ကိုကျေးဇူးအထူးပင်တင်ရှိပါသည်။ LIFT သို့ ရန်ပုံငွေထည့်ဝင်ပေးပါသော မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်လူထု၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် အသက်မွေးမှုများ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေထည့်ဝင်လှူဒါန်းကြသော ဥရောပ သမဂ္ဂနှင့် ဩစတေးလျ၊ ဒိန်းမတ်၊ပြင်သစ်၊အိုင်ယာလန်၊ အီတလီ၊လူဇင်ဘတ်၊ နယ်သာလန်၊နယူးဇီလန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရများကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ LIFT(Livelihood and Food Security Trust Fund) တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပထမဆုံးထည့်ဝင်သည့် မစ်ဆူဘီရှီ ကော်ပိုရေးရှင်းကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ အလားတူ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသော SDC (Swiss Agency for Development and Cooperation) အားလည်းကောင်း၊ သင်တန်းပေးခဲ့သော သင်တန်းဆရာ ပါမောက္ခ Philips Hirschနှင့် တွဲဖက် သင်တန်းဆရာမ Dr.Tubtim Tubtim တို့အားလည်းကောင်း၊ သုတေသန နယ်ပယ်ရွေးချယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ဆင်စဉ်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် လမ်းညွှန်အကြံပြုပေးခဲ့ပါသော မြေယာမဏ္ဍိုင်မှ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဆရာဦးရွှေသိန်းအားလည်းကောင်း၊ တစ်နှစ်တာ ကာလအတွင်း အနီးကပ် လမ်းပြညွှန်ကြားမှုပြုလုပ်ပေးသောသုတေသနညှိနှိုင်းရေးမှူးမရီရီဝင်းအားလည်းကောင်း၊ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် အကြံပြုပေးခဲ့ပါသော ပရိုဂရမ်အရာရှိ ကိုရဲမင်းပိုင်အားလည်းကောင်း၊ သုတေသနစတင်ပြုလုပ်ရာတွင် လိုအပ်သော အချက်အလက်များ၊ အကြံပြုချက်များဖြင့် ဆွေးနွေးပေးသည့်အပြင် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုအပိုင်းများတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသော MRLUN မှ ညှိနှိုင်းရေးမှူး နိုင်အောင်မွန်အားလည်းကောင်း၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေရာတွင် သေသပ်စွာထုတ်ဝေနိုင်ရန် ဒီဇိုင်းပိုင်းအကူအညီပေးခဲ့ပါသော မြေယာမဏ္ဍိုင်မှ နည်းပညာ အရာရှိ ကိုထွန်းထွန်းစိုးအားလည်းကောင်း၊ မြေပုံရေးဆွဲပေးပါသော One Map Myanmar မှ GIS အရာရှိ ကိုရဲလင်းထွန်းအားလည်းကောင်း အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် ကွင်းဆင်းလေ့လာရာတွင် ဒေသခံများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းနှင့် လိုအပ်သောသတင်းအချက်အလက်များရရှိရန် စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံး အစဉ်တစိုက် ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးပါသော ဆင်ရွာနှင့် ရွာကလေးရှိ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ရာအိမ်မှူးနှင့် ဆယ်အိမ်မှူးများ၊ ဒေသခံများ၊ ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး

ဦးစီးဌာနမှ ဦးစီးအရာရှိ ကိုဟိန်းလင်းစိုးအားလည်းကောင်း၊ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီး ဒေါက်တာမင်းကြည်ဝင်းအားလည်းကောင်း၊ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများအား လည်း ကောင်း၊ ကုမ္ပဏီများအား ညွှန်ကြားသည့် ဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သော ဌာန ဆိုင်ရာများမှ တာဝန်ရှိသူများအား ကျေးဇူးအထူးပင်တင်ရှိပါသည်။

အခြားရုံးတွင်းပိုင်းအစီအစဉ်များဖြစ်သည့် ဝန်းထမ်းစုံညီ အစည်းအဝေးတက်ရောက်ခြင်း၊ မြေယာ ဆိုင်ရာဖိုရမ်များသို့ ပါဝင်ခွင့်ရခြင်း၊ မြေယာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆွေးနွေးပွဲများသို့ ပါဝင်ခွင့်ပေးသည့် အတွက်လည်း LCG မိသားစုကို အထူးပင်ကျေးဇူးတင်မိပါသည်။

rmwdum

သုတေသနအနှစ်ချုပ် ii
အတိုကောက်စာလုံးများ.. iv
၁။ နိဒါန်း.. ၁
၁.၁။သုတေသနပြဿနာဖော်ပြချက်.. ၃
၁.၂။သုတေသနမေးခွန်း ၅
၁.၃။သုတေသနနည်းလမ်း ၆
၁.၄။အခက်အခဲနှင့် ကန့်သတ်ချက်များ.. ၈
၂။ သုသေတနအကြောင်းအရာ
၂.၁။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း ဝင်ရောက်လာခြင်း.. ၉
၂.၂။သုတေသနပြုလုပ်သည့် အကြောင်းအရာ.. ၁၀
၃။ တွေ့ရှိချက်များ ၉
၃.၁။ ဒေသခံများအား မေးမြန်းချက်များနှင့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ.. ၉
၃.၁.၁။ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း.. ၁၀
၃.၁.၁.၁။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်ပြီးနောက် ဒေသခံများ၏
လက်ရှိအသက် မွေးဝမ်းကြောင်း အခြေအနေ.. ၁၀
၃.၁.၁.၂။ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်မှ ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးမှု.. ၁၃
၃.၁.၁.၃။ ဒေသခံများ၏ လက်ရှိစားဝတ်နေရေး အခြေအနေ ၁၄
၃.၁.၂။ ထိခိုက်မှုများ.. ၁၅
၃.၁.၂.၁။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ၁၅
၃.၁.၂.၁.၁။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်နှင့် ရေအရင်းအမြစ်ထိခိုက်မှု ၁၅
၃.၁.၂.၁.၂။ ရေတွင်းရေကန်ထိခိုက်မှု.. ၁၆
၃.၁.၂.၂။ စားဝတ်နေရေးထိခိုက်မှု အခြေအနေ ၁၈
၃.၁.၂.၃။ ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှုအခြေအနေ.. ၁၈
၃.၁.၂.၄။ ဒေသခံများ လုံခြုံမှု အခြေအနေ ၁၉
၃.၁.၂.၅။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းကြောင့် တောင်သူများ၏ လယ်ယာမြေနှင့်
ဥယျာဉ်ခြံတွင် စိုက်ပျိုးသည့် သီးနှံများ အထွက်နှုန်းလျော့နည်းလာခြင်း။ ၁၉
၃.၁.၃။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း မလာရောက်ခင် ဒေသခံများ၏
အလုပ်အကိုင် နှင့် ယခုအလုပ်အကိုင်များကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း.. ၂၀
၃.၁.၄။ ထိခိုက်ခံရမှုအပေါ် ဒေသခံများတုန့်ပြန်မှု နှင့် ဖြေရှင်းမှု ၂၁
၃.၁.၅။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံများအပေါ် ကုမ္ပဏီ၏
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု.. ၂၃
၃.၁.၆။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လာရောက်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံများ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု အခြေအနေ..... ၂၅
၃.၁.၇။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းအပေါ် ဒေသခံများ၏
သဘောထား ၂၅
၃.၁.၈။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းလုပ်ဆောင်နေခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံတို့၏
ဖြစ်ချင်သည့်ဆန္ဒများ ၂၈

၃.၂။ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပတ်သက်သော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ ၃၀
၃.၂.၁။ ကျောက်သယ်ယူမှု ၃၀
၃.၂.၂။ ကုမ္ပဏီ၏ အွန္တရာယ်ရှိသည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများအတွက် ဒေသခံများသိရှိနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ထားမှု အခြေအနေ ၃၀
၃.၂.၃။ ကုမ္ပဏီမှ ထိခိုက်နစ်နာမှုများအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးမှု ၃၀
၃.၂.၄။ ကုမ္ပဏီမှ ဒေသအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှု... ၃၁
၃.၂.၅။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားမှု ၃၂
၃.၃။ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ပတ်သက်သော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ.................................. ၃၂
၃.၃.၁။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အခန်းကဏ္ဍ....... ၃၂
၃.၃.၂။ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် စစ်ဆေးအရေးယူခြင်းများ..................................... ၃၃
၄။ ဆွေးနွေးချက်များ.. ၃၄
၅။ နိဂုံး ၃၉
၆။ အကြံပြုချက်များ.. ၄၁
၇။ ကိုးကားချက်များ.. ၄၃

ပုံများအညွှန်း

ပုံ (၁) သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းတည်နေရာပြပုံ i
ပုံ (၂) ကွင်းဆင်းသုတေသန ဆောင်ရွက်နေပုံ ၆
ပုံ (၂.၁) ကျေးရွာလူကြီးများအား မေးခွန်းမေးမြန်းနေပုံ ၈
ပုံ (၃) ဒေသခံများ၏ လက်ရှိအသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ၁၁
ပုံ (၄) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းမစတင်ခင် ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ၁၄
ပုံ (၅) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းအနီးရှိ ရော်ဘာခြံအတွင်းသို့ နန်းရေများ စီးဆင်းနေမှု ပြပုံ.. ၁၅
ပုံ (၅.၁) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းအနီးရှိ ချောင်းအတွင်းသို့ နန်းရေများ စီးဆင်းနေမှု ပြပုံ.. ၁၆
ပုံ (၆) ရေအရင်းအမြစ် သုံးစွဲရမှု ခက်ခဲခြင်းအကြောင်းအရင်း ၁၇
ပုံ (၇) သီးနှံအထွက်နှုန်းလျော့ကျလာရခြင်း ၂၀
ပုံ (၈) ထိခိုက်ခံရမှုအပေါ် ဒေသခံများတုန့်ပြန်မှု ၂၂
ပုံ (၉) ထိခိုက်ခံရမှုအတွက် ဒေသခံများ သွားရောက် အကူအညီတောင်းခံသည့်သူများ ၂၂
ပုံ (၁၀) ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကူညီပေးမှု... ၂၃
ပုံ (၁၁) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း ကုမ္ပဏီနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံများသိရှိမှု ၂၄
ပုံ (၁၂) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း ကုမ္ပဏီအပေါ် ဒေသခံများသဘောထား.................. ၂၆
ပုံ (၁၃) ဒေသခံများ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မနှစ်သက်ရခြင်း အကြောင်းအရင်း ၂၇
ပုံ (၁၄) ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို နှစ်သက်ရသည့်အကြောင်းအရင်း ၂၈
ပုံ (၁၅) ဒေသခံများမှ ကုမ္ပဏီများအား လုပ်စေလိုသည်များ ၂၉

ဇယားများအညွှန်း

ဇယား (၁) သုတေသနသွားရောက်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျေးရွာ၊ အိမ်ထောင်စုနှင့်ဖြေဆိုသူပြဇယား ၂
ဇယား (၂) ဒေသခံတို့၏ ယခင် နှင့် ယခု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြပုံဇယား............. ၂၁

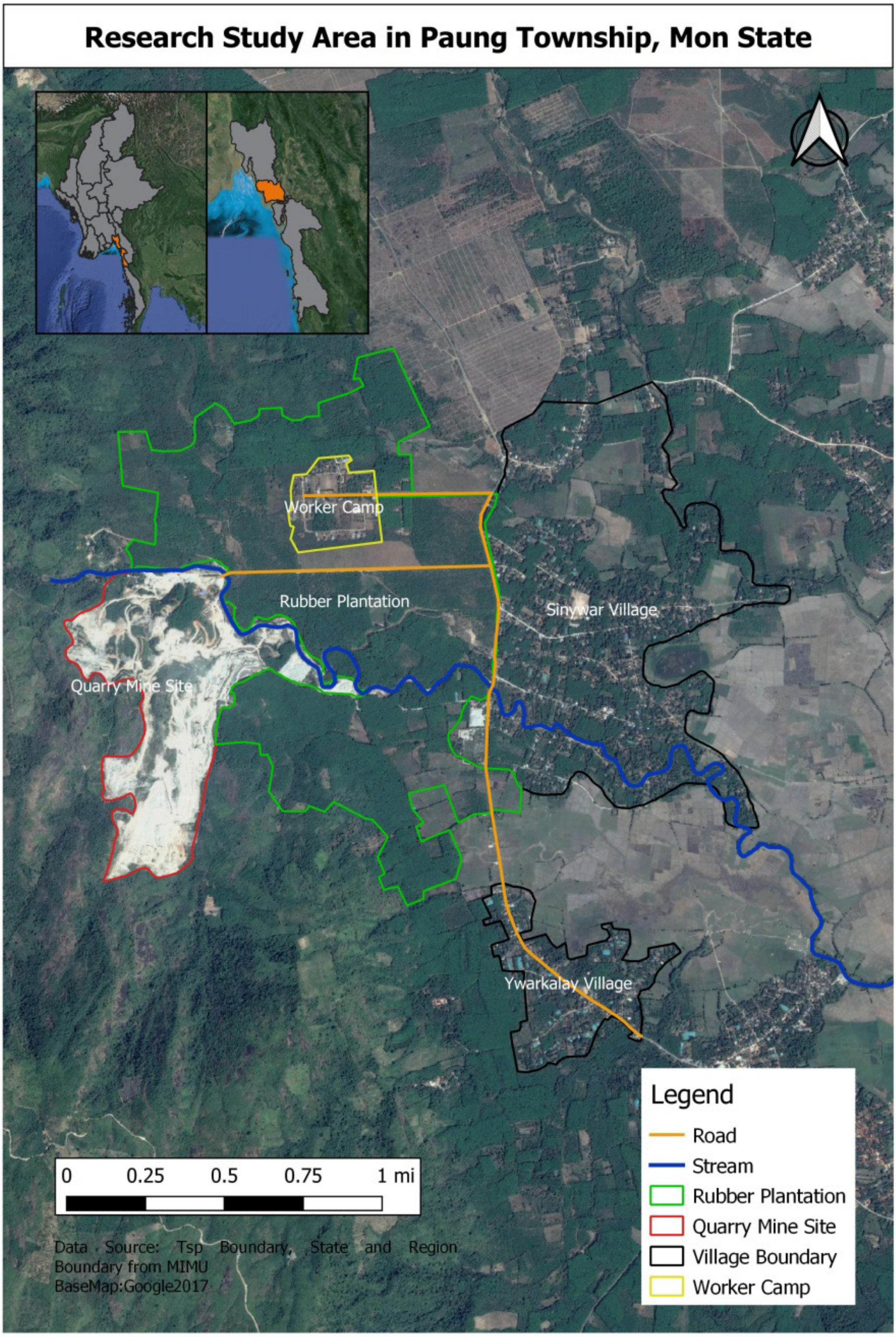

ပုံ (၁) သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းတည်နေရာပြပုံ။

သုတေသနအကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပေါကြွယ်လှသည့် သယံဇာတများအား ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းတိုးတက်များပြားလာခဲ့သည်ကိုပွင့်လင်းမြင်သာသည့်အကူးအပြောင်းကာလတွင် သိသိသာသာ မြင်တွေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ သယံဇာတများ အဆမတန်ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများသည် နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုသော်ငြားလည်း ဒေသခံများအပေါ် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ ဒွန်တွဲစွာ ထိခိုက်ခံစားလာခဲ့ရပါသည်။

သယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကို ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်ကို လေ့လာရန် နှင့် ကုမ္ပဏီတို့၏ တာဝန်ခံမှုများကို လေ့လာရန် မွန်ပြည်နယ် ကုလားမတောင်တန်းတွင် လုပ်ကွက်ရယူ၍ သယံဇာတများ အဆမတန်ထုတ်ယူသုံးစွဲနေသည့် ကုမ္ပဏီများ နှင့် ၎င်းအနီးအနားရှိ ကျေးရွာများအား သုတေသနပြုထားပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများကို အခြေခံ၍ လေ့လာထားပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံတို့၏ ထိခိုက်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အကြောင်းအရာအား ဖော်ပြထားပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုသည် သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ရှိသလို၊ လူသားတို့၏ လုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကြောင့် ဂေဟစနစ် ပြောင်းလဲလာခြင်းမှ တစ်ဆင့် ၎င်း၏အကျိုးဆက်ကြောင့် ရေကြီးခြင်း၊ ရေရှားခြင်း၊ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်များ ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း နှင့် လူ့အရင်းအမြစ်ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ ကြုံတွေ့ရပါသည်။

ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် အနီးအနားမှ ကျေးရွာများအား ထိခိုက်မှု၊ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံတို့ သဘောထားဆန္ဒများ၊ ၎င်းနှင့်အတူ ကုမ္ပဏီမှ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုနည်းစေရန် ဆောင်ရွက်ထားမှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိမှုနှင့် ဒေသအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ထားမှု၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ကုမ္ပဏီတို့အကြား မည့်ကဲ့သို့ ချိတ်ဆက်မှုရှိနေသည်၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ကုမ္ပဏီများအား မည်ကဲ့သို့ ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်နေသည် နှင့်ပတ်သက်ပြီး လေ့လာထားမှုများကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယခုသုတေသနစာတမ်းအတွက် လိုအပ်သောအချက်အလက်များ မေးမြန်းရာတွင် တိကျသောအချက်အလက်များနှင့် မှန်ကန်မှုရှိစေရန်အတွက် ထိခိုက်ခံစားရသော ဒေသခံများရှိသည့် ကျေးရွာတွင် နေထိုင်၍ လေ့လာမေးမြန်းခြင်း၊ ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းရှင်များသို့၊ လုပ်ငန်းခွင်များအတွင်းသို့၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနဆိုင်ရာများသို့ သွားရောက်၍ မေးမြန်းခြင်း၊ ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ ဥပဒေများအပြင် သတင်းဖော်ပြချက်များမှလည်း ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းများဖြင့် အချက်အလက်များအား စုဆောင်းရရှိခဲ့ပါသည်။

ဒေသခံများအား မေးမြန်းထားသည့်အကြောင်းအရာများမှ တွေ့ရှိချက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကြောင့် ပြောင်းလဲသွားသော ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအခြေအနေ၊ အနီးနားတစ်ဝိုက် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု၊ လယ်ယာမြေ ထိခိုက်မှု၊ ဥယာဉ်ခြံမြေထိခိုက်မှုတို့ကြောင့် သီးနှံအထွက်နှုန်း လျော့ကျမှု အခြေအနေ၊ ရေမြေ တောတောင် စမ်းချောင်းများ ပျက်ဆီးမှုနှင့်အတူ ၎င်းတို့အပေါ် မှီခို ရပ်တည်နေရသော သားရဲတိရိစ္ဆာန်များ ပျောက်ကွယ်သွားမှု၊ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများ၊ အလုပ်အကိုင်များ နည်းပါးသွားခြင်း၊ ၎င်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ဒေသခံများ၏ သဘောထားဆန္ဒများနှင့် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ယခုစာတမ်းတွင် တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အတိုကောက်စကားလုံးများ

LIFT	Livelihood and Food Security Trust Fund (အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံးရေး ရံပုံငွေအဖွဲ့)
SDC	Swiss Agency for Development and Cooperation (ဆွစ်စလန် ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အေဂျင်စီ)
MRLUN	Mon Region Land User Network (မွန်ဒေသ မြေယာအသုံးပြုသူများကွန်ယက်)
EIA	Environmental Impact Assessment (ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ချက်)
SIA	Social Impact Assessment (လူမှုရေး ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ချက်)
EMP	Environmental Management Plan (ပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်)
MIC	Myanmar Investment Commission (မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်)
ECD	Environment Conservation Department (ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာန)
MONREC	Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန)
DISI	The Directorate of Industrial Supervision and Inspection (စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန)
IEE	Initial Environmental Examination (ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ချက်)
CSR	Cooperative Social Responsibility (ရပ်ရွာလူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ပေးမှု)

1/ edef ၁။ နိဒါန်း

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ဆောင်လာပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခန်းကဏ္ဍသည် များစွာကျယ်ပြန့်လာခဲ့သလို တစ်ဖက်မှာလည်း ဒေသခံများမှာ စားဝတ်နေရေးထိခိုက်မှု၊ ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှု နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုများကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့လာရပါသည်။ (၂၀၁၆) ခုနှစ်မတိုင်ခင်အချိန်ထိ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများစုသည် (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင်ပြဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီး (၂၀၁၆) ခုနှစ်တွင် အသစ်ထပ်မံ ပြဌာန်းလိုက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ယင်း ဥပဒေဖြင့် ယနေ့အချိန်ထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိလာကာ ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးတက်များပြားလာခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအမျိုးအစားပေါင်း (၁၄၁) ခုရှိပြီး သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် သက်ဆိုင် သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (၁၀) ခုရှိပါသည်။[1] ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်တွင် ဖော်ပြထားသောစာရင်းအရ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မိုင်းတွင်းလုပ်ငန်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထပ်တိုးသည့် ကဏ္ဍတွင် လစဉ်ပါဝင်နေခဲ့ပြီး ပျမ်းမျှအားဖြင့် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် လစဉ် (၁၆%) ခွင့်ပြုပေးလျက်ရှိသည်။[2] ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာထဲတွင် အရင်းအမြစ်များ ထုတ်ယူသုံးစွဲသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ဂေဟစနစ် နှင့် ဒေသခံများ အပေါ်များစွာ သက်ရောက်မှုရှိလာနေပါသည်။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အားကောင်းလာခြင်းသည် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရန် အတွက် အရေးပါသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်သော်လည်း တစ်ဖက်တွင် ဒေသခံတို့၏ နစ်နာမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရန် အထူးလိုအပ်လှပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများစုသည် လူနည်းစုအတွက် အကျိုးအမြတ်များ ရရှိနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေအများစုဖြစ်သော အခြေခံလူတန်းစားများ အနေဖြင့် မိမိတို့ဒေသရှိ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ဆုံးရှုံးမှု၊ မိရိုးဖလာ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် လုပ်ငန်းများ ပျက်စီးမှု၊ မြေသိမ်းဆည်းခံရမှု၊ လယ်ယာမြေပျက်စီးမှု၊ မူရင်းနေထိုင်ရာဒေသ ပြောင်းရွှေ့ခံရခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ရင်ဆိုင်ခံစားနေရခြင်းနှင့်အတူ အခြားသော သက်ရောက်မှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထိခိုက်ခံစားရသူအများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျေးလက်တောရွာနေ ဒေသခံများဖြစ်ကြပါသည်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ နိုင်ငံတော်၏မဏ္ဍိုင်ကြီး (၄) ရပ်သည် အထိုက်အလျောက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိလာသဖြင့် သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍ၊ အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းကဏ္ဍနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်းများလည်း အလားတူ အားကောင်းလာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အကျိုးဆက်များကို ဒေသခံများ အနေဖြင့် ပိုမိုသိရှိနားလည်လာကြပြီး ထိခိုက်ခံရသူများမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ဖြေရှင်းကြမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့တွင် ပြုလုပ်လာကြပါသည်။

1 ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း။

2 https://www.dica.gov.mm/en/total-number-companies (Directorate of Investment and Company Administration)

သတင်းဖော်ပြချက်များအရ မွန်ပြည်နယ် တွင်လည်း ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ကုမ္ပဏီများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာ ပြုလုပ်လာကြ သဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်အတူ ဒေသခံများ၏ အကျိုးစီးပွားလည်း များစွာ ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ ကျိုက်မရော ဘီလပ်မြေ စက်ရုံ ကျောက်မီးသွေးသုံးစွဲမှုကြောင့် ဆန္ဒပြမှု၊ ရေးမြို့နယ် အံ့ဒင်ဒေသ ကျောက်မီးသွေး စက်ရုံအား ဆန္ဒပြမှုနှင့် ပေါင်မြို့နယ် ကျောက်မိုင်း တို့အား ဆန္ဒပြမှုတွေ အသီးသီးဖြစ်ပေါ် လာခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပေါ် လာရခြင်းသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်လိုင်စင်ချပေးခဲ့သည့် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိနေပြီး ခွင့်ပြုချက်ချပေးခဲ့သည့် အချိန်ကာလသည် ယခုကာလကဲ့သို့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ရှုထောင့်မှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားမှု နည်းနေသေးသည့်အချိန်ကာလ၊ အခွန်ဆောင်ခြင်းကိုသာ အဓိကဦးစားပေးနေသည့်ကာလ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျတ်လိုအပ်မှု၊ ဝန်ထမ်းအင်အား နည်းသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေများကို ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်မှု အားနည်းနေခဲ့ပါသည်။

"ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် သယံဇာတများမှ ဝင်ငွေကောက်ခံရရှိမှု နည်းပါးသည့်တိုင် ၄င်းတို့၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲရေးတာဝန်များမှာ လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်။ သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် လိုအပ်သော အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ အလေ့အကျင့်များနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများ၏ အစဖြစ်နေသောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီများ ထည့်သွင်းဖွဲ့ စည်းခဲ့ခြင်းမှာ ကောင်းမွန်သည့်တိုးတက်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ၄င်းအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများ အသက်ဝင်အောင် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် တကွ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ် သည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းပေးရန် လိုပါသည်။[3]"

ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများကြောင့် ထိခိုက်ခံရသူများသည် ဒေသခံတို့၏ အကျိုး စီးပွားပျက်စီးမှုအတွက် နစ်နာကြေး၊ လျော်ကြေး အဆမတန်ပေးချေမှုများရှိနေပါသည်။ လျော်ကြေး အမြောက်အများရရှိသော်လည်း ဒေသခံများမှာ မိမိတို့၏ မူလလုပ်ငန်းဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့်မရတော့သဖြင့် လုပ်ကွက်ပျောက်ဆုံး၍ ရေရှည်အကျိုး စီးပွားပျက်စီးခြင်း၊ ကျောက်စ ထိမှန်မှုကြောင့် သေဆုံးသည့် ကိစ္စရပ်အတွက်လည်း လျော်ကြေးဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်သဖြင့် လူသားအရင်း အမြစ်ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့်အတူ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးသူများအတွက် အင်အား ကြီးမားသူများ၏ ငွေကြေးဖြင့် အနိုင်ယူမှု အောက်တွင်သာ ကျေနပ်လိုက်ရသည့် ကိစ္စများတွေ့မြင်နေရပါသည်။ တစ်ဖက်မှာလည်း အကျိုးစီးပွားများစွာ ဖြစ်ထွန်း သွားသော ဒေသခံအနည်းစုမှာ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်း ကို နှစ်သက်သလိုရှိလာပါသည်။

သို့သော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုသည် ဒေသခံများ အားလုံးခံစားနေရသည့် ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့ပါ

3 မြန်မာနိုင်ငံဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာအရင်းအမြစ်များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများ၊ ဥစ္စာခနွဲဝေမှုအတွက် စဉ်းစားစရာများ။

သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုကြောင့် ကျောက်မိုင်းအား ကန့်ကွက်သည့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများအား နှစ်သက်သည့်သူများ ဟူ၍လည်း ဒေသခံတို့အကြားတွင် သဘောထားကွဲလွဲမှုများလည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်မိုင်းကို နှစ်သက်မှုမရှိသည့် ကိစ္စရပ်များကြောင့် ကုမ္ပဏီတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေသည့် ဒေသခံအနည်းစုအား ရွာသားများမှ ဖယ်ကျဉ်ထားမှုများလည်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ငွေကြေးအင်အားနှင့် ဩဇာ အာဏာကြီးမားသည်ဟုဒေသခံများခံယူထားမှုကြောင့်ကုမ္ပဏီများ၏အကျိုးစီးပွားလုပ်ဆောင်နေမှုသည် ဒေသခံတို့၏အကျိုးစီးပွား ပျက်စီးမှုမရှိသေးသည့် ကာလပတ်လုံး ကုမ္ပဏီများအား ကန့်ကွက်လိုသည့် ဆန္ဒမရှိကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဒေသခံတို့၏ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး သိရှိနိုင်ရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့်ကုမ္ပဏီများမှ မည်သို့ ပြန်လည်တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံ ဆောင်ရွက်ပေးနေ သည်ကို သိရှိနိုင်ရန် နှင့် နောင်တွင် ခွင့်ပြုချက်ရရှိမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလာရောက်ရာတွင် ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် တာဝန်သိသိ လုပ်ဆောင်ကြရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၏ ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်မှု အားကောင်း လာရန် ရည်ရွယ်၍ မွန်ပြည်နယ် ပေါင်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ဆင်ရွာကျေးရွာနှင့် ရွာကလေး ကျေးရွာ (၂) ရွာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများစွာထဲမှ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းကို အခြေပြု၍ ဤသုတေ သနကို ပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

1.1/ okwoeyó erazmfycuf

(၂၀၁၀) ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအလွန် အစိုးရသစ်အုပ်ချုပ်သည့်အချိန်တွင် စီးပွားရေး ပွင့်လင်းလာသဖြင့် ပြည်တွင်း/ပြည်ပ စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများမှ နိုင်ငံအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ (၂၀၁၀-၂၀၁၁) ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီပေါင်း (၂၇၁၄)ခု ရှိခဲ့ပြီး (၂၀၁၇) ခုနှစ်တွင် (၆၀၀၀) ကျော်အထိ တိုးမြှင့်ရင်းနှီး မြှုပ်နှံ လာခဲ့ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။[4] နိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု နုနယ်နေစဉ်ကာလ၊ ဥပဒေများ အားနည်းနေသေးသည့် ကာလတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ခွင့်ပြုချက်များကို လွယ်လင့်တကူ ရရှိခဲ့ကြ ပါသည်။ ထို့အပြင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများသည် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ အတိုင်း လိုက်နာလုပ်ဆောင်မှု အားနည်းနေပါသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေသည် ယင်း ခုနှစ်တွင် ထွက်ရှိခဲ့ကာ၊ နည်းဥပဒေသည် (၂၀၁၄) တွင် ထွက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုကာလတွင် ကုမ္ပဏီများအား ၎င်းဥပဒေများအတိုင်းသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြရန် ညွှန်ကြားထားသော်လည်း ကုမ္ပဏီများမှ မျက်ကွယ်ပြုနေ ခဲ့ကြပြီး အကျိုးစီးပွားတက်ဖက်တည်းကိုသာကြည့်ပြီး လုပ်ဆောင် နေခဲ့ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ထို့အပြင် စင်္ကာပူနိုင်ငံတွင်ကျင်းပခဲ့သည့် အာဆီယံစီးပွါးရေးနဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ထိပ်သီး

4 https://www.dica.gov.mm/en/total-number-companies (Directorate of Investment and Company Administration)

အစည်းအဝေး (ASEAN Business and Investment Summit – 2018) ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်မှ (၂၀၁၈)၊ နိုဝင်ဘာ (၁၃) ရက်၊ မိန့်ခွန်းပြောကြားရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လာရောက်လုပ်ကိုင်ရန် ဖိတ်ခေါ်လိုက်ပြီး လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံတဲ့အခါမှာလည်း ကိုယ့်စီးပွားရေး အောင်မြင်ဖို့သာ မကြည့်ဘဲ တာဝန်သိသိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြဖို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါတယ်။"[5] အစိုးရအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်သိမှု၊ တာဝန်ခံမှု လိုအပ်နေခြင်းကို ထောက်ပြနေပြီး ဝန်ကြီးဌာန၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ နောက်ထပ်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာ ဝင်ရောက်လာနိုင်ခြေရှိနေပါသည်။

(၂၀၁၇-၂၀၁၈) မွန်ပြည်နယ်တွင် လိုင်စင်ရရှိသည့် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီပေါင်း (၁၂၇) ခုရှိပြီး ပေါင်မြို့နယ်တွင် (၂၇) ခုရှိပါသည်။ ပိတ်သိမ်းသွားသည့် ကုမ္ပဏီများရှိသလို ထပ်မံခွင့်ပြု သွားရန်လည်း ရှိသည်ဟု သိရပါသည်။ ပေါင်မြို့နယ်တွင် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ (၂၇) ခုရှိသည့်အနက် အုန်းတပင်ကျေးရွာအုပ်စုပိုင် ဆင်ရွာ နှင့် ရွာကလေးတွင်ရှိသော ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ (၂) ခုကို အခြေခံ၍ ဤစာတမ်းကိုပြုစုခဲ့ပါသည်။ ထိုလမ်းခင်းကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ များ တိုးမြင့်လာသည့်အလျောက် ကုမ္ပဏီများ လုပ်ငန်းစတင်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် E/SIA နှင့် EMP Report လုပ်ဆောင်မှုကို ဒေသခံများအား ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ချပြမှု မရှိခြင်း၊ ဒေသခံများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ဆောင်သည့် ကိစ္စရပ်ကြောင့် ဖြစ်လာနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအား သိရှိမှု အားနည်းခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအား လိုက်နာမှုအားနည်းလာပြီး မိမိတို့ သဘောဆန္ဒအတိုင်း လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင် လာကြသည်များလည်း ရှိပါသည်။ ၎င်းအပြင် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများမှလည်း ကုမ္ပဏီများ အား ခွင့်ပြုချက်မချပေးမီ ဒေသခံများ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် နောင်အနာဂတ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်နိုင်ခြေ ရှိမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး စနစ်တကျ ကြိုတင်စီစစ်ထားမှု၊ ကုမ္ပဏီ၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ချက်များကို အနီးကပ်ကြီးကြပ်မှု၊ ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်မှုများ အားနည်းနေခဲ့ပါသည်။

သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဆင်ရွာနှင့် ရွာကလေးတွင် ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကြောင့် ဒေသခံများအနေဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများဆုံးရှုံးခြင်း၊ မိရိုးဖလာထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်လာခဲ့သည့် ဒေသအရင်းအမြစ်များ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ တောတောင်ကို မှီခိုရသည့်ဒေသခံများ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူများအတွက် လုပ်ကိုင်စားသောက်ရခက်ခဲလာခြင်း၊ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများ၏ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများကြောင့် ဒေသခံများ၏ ကျန်းမာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုရှိခြင်းနှင့် မြစ်ချောင်း အင်းအိုင်များ ပျက်စီးခြင်း၊ သားရဲတိရိစ္ဆာန်များ ရှားပါးလာခြင်း စသည့်ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

အချို့သောကုမ္ပဏီများမှာ ၎င်းတို့၏လုပ်ကွက်နယ်နိမိတ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်မပေးသည့် အခြေအနေများလည်းရှိသကဲ့သို့ အချို့ကုမ္ပဏီများမှာလည်း ဒေသအကျိုးပြု လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ပေးမှုများလည်း ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီများ ဒေသခံများအတွက် လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ပေးမှုသည် ထိခိုက်ပျက်စီးသွားသည့်အရာများအပေါ် အမှန်တစ်ကယ် အကာအကွယ် ပေးမှုဖြစ်ပါ

5 စင်ကာပူနိုင်ငံ စီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ထိပ်သီးအအစည်းအဝေးတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း

သလား။ ဒေသခံများ ကုမ္ပဏီအပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုရရှိအောင် အထက်ပါ လှုဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ပေးနေသလားဆိုတာ စဉ်းစားစရာကိစ္စ ဖြစ်နေပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ လုပ်ငန်းလာရောက်မလုပ်ဆောင်ခင် ဒေသခံများ၏တုံ့ပြန်ချက်နှင့် လုပ်ဆောင်ပြီး နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ဒေသခံများ၏ တုံ့ပြန်ချက်များသည် မည်ကဲ့သို့ပြောင်းလဲမှုရှိမည်မှာလည်း ထပ်မံ၍ မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်လာပါသည်။

သို့ပါသောကြောင့် ရှိပြီးသား ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုအပေါ် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုအားကောင်းနိုင်ရန် နှင့် နောင်လာမည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် အစိုးရမှ ကောင်းမွန်သည့် နည်းလမ်းနှင့် ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်မှုများ မည်သို့ လုပ်ဆောင်လာမည်မှာ သုတေသန လုပ်သွားရမည့် အရာဖြစ်ပါသည်။

၁.၂။ သုတေသနမေးခွန်းများ

သုတေသနမေးခွန်း (၁)	ကျောက်ထုတ်လုပ်မှုကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ဒေသခံတို့၏ စားဝတ်နေရေး နှင့် ကျန်းမာရေးအပေါ် ဘယ်လိုသက်ရောက်မှုရှိနေသလဲ။
သုတေသနမေးခွန်း (၂)	ကျောက်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် စားဝတ်နေရေး ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသော ဒေသခံများသည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာတို့အတွက် ကုမ္ပဏီအား လုပ်စေချင်သည့်အရာများမှာ မည်သို့နည်း။
သုတေသနမေးခွန်း (၃)	ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းအတွက် အစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော ကုမ္ပဏီလိုက်နာရမည့် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းနှင့် ညွှန်ကြားချက်များမှာ မည်သို့ဖြစ်သနည်း။
သုတေသနမေးခွန်း (၄)	ကုမ္ပဏီမှ အစိုးရ၏ ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာမှု ရှိပါသလား။
သုတေသနမေးခွန်း (၅)	ကုမ္ပဏီလိုက်နာရမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ညွှန်ကြားချက်များ အတိအကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနမှမည်ကဲ့သို့ စောင့်ကြည့်နေသနည်း။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ညွှန်ကြားချက်များ အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု မရှိသည့် ကုမ္ပဏီများကို မည်ကဲ့သို့ အရေးယူပါသနည်း။

1.3/ okwoeenfvrf

ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှု၊ ဒေသခံတို့၏ ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှု၊ စားဝတ်နေရေး ထိခိုက်မှု နှင့် ထိုသို့ ပျက်စီးမှုများအတွက် ဒေသခံတို့၏ ကုမ္ပဏီအပေါ် ပြန်လည်ကုစားခြင်း နည်းလမ်းများ မည်သို့ လုပ်ပေးရမည်ဆိုသည်ကို သိရှိနိုင်ရန် အိမ်ခြေများကို ကျပန်း (Random) စနစ် နှင့် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက် ခြင်းနည်းလမ်း (Participatory Observation) ဖြင့် လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ပုံ (၂) ကွင်းဆင်းသုတေသနဆောင်ရွက်နေပုံ

ကျပန်းစနစ် (Random) ဖြင့် အိမ်ထောင်စု များကို ရွေးချယ်ရာတွင် ကျောက်မိုင်းအနီးရှိ အိမ်များ နှင့် ကျောက်မိုင်းကြောင့် ထိခိုက်မှု နည်းသည်ဟု ထင်ရသော အိမ်ခြေများသို့ ကျပန်း (Ramdom) စနစ်ဖြင့် Semi-structure Interview အသုံးပြုပြီး မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက် ခြင်း နည်းလမ်း (Participatory Observation) တွင် လယ်ယာမြေများ၊ ဥယျာဉ် ခြံများ၊ ချောင်းမြောင်း အင်းအိုင်များ နန်းတင်မှု အခြေအနေ၊ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း တစ်နေ့တာ လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သည့် မိုင်းခွဲချိန်၊ ကျောက်ကား ဝင်ထွက်သွားလာမှု အခြေအနေ၊ မိရိုးဖလာ တောင်တက်၊ မျှစ်ချိုးခြင်းနှင့် ဝါးရာခြင်းလုပ်ငန်းများကို သိရှိနိုင်ရန်ရွာထဲတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လေ့လာ ခဲ့ပါသည်။

ကျောက်တူးဖော်ခြင်းပြုလုပ်သည့်ကုမ္ပဏီများအား သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန ဆိုင်ရာများမှ မည်ကဲ့သို့ ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်မှု ပြုလုပ်နေသည်နှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းလိုက်နာမှုမရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ အား မည်ကဲ့သို့ အရေးယူမှုရှိသည်ကို သိရှိနိုင်ရန် သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မရှင် နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ Semi-structure Interview ဖြင့်မေးခွန်းမေးမြန်း ခဲ့ပါသည်။

Secondary Data အနေဖြင့် EMP, EIA, SIA, မြန်မာနိုင်ငံရင်း နှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေများ၏ သဘော တရားများအား အကြမ်းဖျင်းလေ့လာခြင်း၊ ယခုပြုလုပ်သည့်သုတေသနနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်း အရာများအား ကိုးကားနိုင်ရန် အခြားသုတေသန စာစောင်များအားလေ့လာခြင်း၊ သတင်းစာများမှ ကိုး ကားခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ ကုမ္ပဏီသို့ ညွှန်ကြားထားသည့်အချက်အလက်၊ စာရွက်စာတမ်း

များကို ဓာတ်ပုံ မှတ်တမ်းဖြင့် တောင်းယူခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ရက်သတ္တပတ် နှစ်ပတ်ကြာ ကွင်းဆင်းခဲ့ပြီး ဌာနဆိုင်ရာများနှင့်တွေ့ဆုံရန် ကြိုတင်ချိတ်ဆက်ခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများသို့သွားရောက် လေ့လာ နိုင်ရန် ကြိုတင်စီစဉ်ခြင်း နှင့် ဒေသခံများအား မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဇယား (၁) သုတေသနသွားရောက်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျေးရွာ၊ အိမ်ထောင်စုနှင့် ဖြေဆိုသူပြဇယား

ပြည်နယ်	မြို့နယ်	ရွာ	အိမ်ခြေ	အိမ်ထောင်စု	ကျား	မ	လူဦးရေ စုစုပေါင်း
မွန်	ပေါင်	ဆင်ရွာ	၄၁၀	၄၃၀	၁၁၉၆	၁၄၃၂	၂၅၃၈
		ရွာကလေး	၁၆၁	၁၆၇	၄၈၀	၄၉၆	၉၇၆
မွန်ပြည်နယ် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများ							
• ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး • သယံဇာတ နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာန • သယံဇာတ နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန • မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင် • သစ်တောဦးစီးဌာန							
ဒေသခံ				ကုမ္ပဏီ			
• ဆင်ရွာ အိမ်ထောင်စု (၄၀) • ရွာကလေး အိမ်ထောင်စု (၃၀)				• ၄င်းဒေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီ (၂) ခု			

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီ (၂)ခု သည် အုန်းတပင်ကျေးရွာအုပ်စုတွင်ပါဝင်သည့် ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် တည်ရှိပါသည်။ အမေးမြန်းခံမည့် ဒေသခံများ နှင့် ရွာအား ရွေးချယ်ရာတွင် ကျောက်မိုင်း ကြောင့် အနီးစပ်ဆုံး သက်ရောက်မှုရှိသည့် ဆင်ရွာ နှင့် သက်ရောက်မှု အနည်းအကျဉ်းရှိသည့် ရွာကလေး တို့ကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ဆင်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စုဦးရေ ၄၀ နှင့် ရွာကလေးတွင် အိမ်ထောင်စုဦးရေ ၃၀ မေးမြန်း ခဲ့ပါသည်။ ဆင်ရွာတွင် အိမ်ထောင်စု ၄၀ မေးမြန်းရသည့်အကြောင်းအရင်းမှာ- အိမ်ထောင်စု များခြင်း၊ လူဦးရေများခြင်းနှင့် ကျောက်မိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ခံရမှု ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသန နည်းလမ်းအရထိခိုက်ခံရသူများ နှင့် ထိခိုက်ခံရနိုင်ခြေရှိသော သူများကို ဦးစားပေးမေးမြန်းရန် လိုအပ်သည့်အတွက် ထိခိုက်ခံရနိုင်ခြေရှိသည့် ရွာကလေးတွင် အိမ်ထောင်စု ၃၀ ကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ ကုမ္ပဏီနှင့် ဒေသခံများကို မေးမြန်းခဲ့သည့် Semi-structure Interview မေးခွန်းများတွင် အရေအတွက်ပြမေးခွန်း (Quantitative) နှင့် အရည်အသွေးပြမေးခွန်း (Qualitative) များပါဝင်ပါသည်။ ရရှိခဲ့သည့် သုတေသန အချက်အလက်များကို အချက်အလက်များ ရေးသွင်းခြင်း (Data Entry) နှင့် အချက်အလက်များအား ဆန်းစစ်ခြင်း (Data Analysis)၊ ဖြေဆိုချက်များအား နားလည်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း ဖြင့် တွေ့ရှိချက်များကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။

ပုံ(၂.၁) ကျေးရွာလူကြီးများအား မေးခွန်းမေးမြန်းနေပုံ

၁.၄။ အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ

ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည့် အချိန်သည် မိုးတွင်းချိန်ခါဖြစ်သောကြောင့် မိုးသည်းထန်စွာ ရွာသည့်နေ့များတွင် ရွာအတွင်းသို့ မေးခွန်းမေးမြန်းလို့မရသည့် အခြေအနေများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ကျေးရွာအတွင်း ရှိအိမ်ထောင်စုများတွင် အိမ်ထောင်ဦးစီးမှ နေ့ခင်းဘက်တွင် လုပ်ငန်းခွင်သို့ သွားရောက်ကြသဖြင့် မေးမြန်းခံရသည့်သူအများစုသည် မိသားစုဝင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် အမေးခံရသူများသည် အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ အများစု နှင့် အချို့ သက်လတ်ပိုင်းများဖြစ်ကြပါသည်။ တစ်ချို့မိသားစုဝင်များမှာ ကြည်ကြည်ဖြူဖြူအမေးခံသော်လည်း တစ်ချို့အိမ်ထောင်စုများမှာ မေးခွန်းအမေးခံရန် ငြင်းဆန်ကြသည်။ အင်တာဗျူးခံရသည့် သူသည် မေးခွန်းများကို ဖြေကြားနေသည့် ကာလအတွင်း စိတ်ခံစားမှုမြင့်တက်လာသည့်အတွက် နောက်တစ်ခေါက်မှ လာရောက်မေးမြန်းရန် ပြောဆိုခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ရပါသည်။

ဒေသခံအများစုမှာ ပအိုဝ်းနှင့် ကရင် တိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည့်အတွက် မြန်မာစကားကို ပြောဆို နိုင်မှု၊ နားလည်နိုင်မှုအားနည်းသည့်အတွက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ခက်ခဲမှုလည်း ရှိပါသည်။ ဒေသခံများမှ ကျွန်တော်တို့သည် ကျောက်မိုင်း နှင့် ပတ်သက်ပြီး သုတေသန လာရောက်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ကျောက်မိုင်း ကုမ္ပဏီအား ပိတ်သိမ်းစေလိုသည့်ဆန္ဒကို ကျွန်တော်တို့မှ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည် ကြသည်လည်းရှိပါသည်။

ဌာနဆိုင်ရာများအား သွားရောက်တွေ့ဆုံသည့်အခါတွင် တာဝန်ရှိသူများမှ မေးခွန်းများဖြေကြားရန် မအားလပ်ခြင်း နှင့် ရှောင်ဖယ်နေခြင်း၊ မေးခွန်းမေးမြန်းသည့်အချိန်တွင် မေးခွန်းတစ်ခု ချင်းစီအလိုက် အဖြေရရှိရန် ခက်ခဲခြင်း၊ အကြောင်းမှာ တာဝန်ရှိသူများသည် မေးခွန်းအပေါ် အခြေခံ၍ ဖြေကြားခြင်း မဟုတ်ပဲ အကြောင်းအရာနှင့် ဆက်စပ်မည်ထင်သည့် အကြောင်းအရာများအား ခြုံငုံ ပြီးဖြေဆိုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသို့ သွားရောက်မေးမြန်းရာတွင်လည်း အတွေ့ခံရန် အကြောင်းပြချက် အမျိုးမျိုး ပေးခြင်း၊ မေးခွန်းများအား ပွင့်လင်းစွာဖြေဆိုနိုင်မှုမရှိခြင်း စသည်တို့ ရှိပါသည်။

သုတေသန နည်းလမ်းအရ ဖြန့်ကျက်မေးခွန်းနှင့် တစ်အိမ်ခြား နည်းလမ်းအသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်ထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အတိအကျ လုပ်ဆောင်ရန် ခက်ခဲသည်။ တစ်ချို့အိမ်ထောင်စုများသည် မိမိတို့ ကျောက်မိုင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး သုတေသန လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြသည်ကို သိရှိသည့်အတွက် ကျောက်မိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ခံရသော အိမ်များသို့ မေးခွန်းသွားရောက်မေးမြန်းရန် လမ်းပြမှုလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကြိုတင်စီစဉ်ခဲ့သည့် ကျပန်းကောက်ယူမှု လည်းလုပ်ဆောင်ခဲ့သလို Snowball နည်းလမ်းလည်း အနည်းငယ် ပါဝင်နေပါသည်။

2/ okwoetaumift&m

2.1/ auumufkwfvkonpDDetif&ufvcif

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများသည် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မွန်ပြည်နယ်တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းအများဆုံးလုပ်ကိုင်ကြသော ဒေသမှာ ကျိုက်ထိုမြို့နယ်နှင့် ပေါင်မြို့နယ်တွင် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ သထုံခရိုင်တွင်းရှိ ပေါင်မြို့နယ်တွင် သက်တမ်းတိုးကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းပေါင်း ၂၄ ရှိပြီး ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်ကျင်းပေါင်း (၁၅၉၇၁၀) ကျင်းရှိပါသည်။ ပိတ်သိမ်းခြင်းခံထားရသော ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း (၁) ခုရှိပါသည်။ ဆင်ရွာ နှင့် ရွာကလေး ၏အနီးအနားတွင် ကျောက်မိုင်း ကုမ္ပဏီ (၃)ခု ရှိခဲ့ပြီး ယခုအချိန်တွင် (၁)ခုသည် ပိတ်သိမ်းကာ ကျန် (၂) ခုမှာ လုပ်ငန်း ဆက်လက်လည်ပတ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ထိုရွာအတွင်းတွင်ရှိသော ကျောက်မိုင်းများသည် ပေါင်မြို့နယ်ရှိ ကုလားမတောင်ကြိုးဝိုင်းတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ကြသည်။ ခွင့်ပြုချက်ရသည့် လုပ်ကွက်ဧရိယာသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီကြပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းအတွက် ဧက ၂၀၀ အောက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သော ကုမ္ပဏီများသည် IEE လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ဧက ၂၀၀ အထက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သော

ကုမ္ပဏီများသည် EIA လုပ်ဆောင်ရပါသည်။[6]

2.2/ okwoeyvkyfonfhaumif;&m

သုတေသန ပြုလုပ်မည့် အကြောင်းအရာမှာ ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုအတွက် ကုမ္ပဏီများမှ မည်သို့ပြန်လည် လုပ်ဆောင်ပေးနေမှုနှင့် မည့်သည့် ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ကျောက်မိုင်းနှင့် အနီးဆုံးဖြစ်သည့် ဆင်ရွာနှင့် ရွာကလေးတွင်သွားရောက်၍ သုတေသနပြုလုပ်ရန် ရွေးချယ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ကျောက်မိုင်း လာရောက်မလုပ်ဆောင်ခင် ကာလများမှာ ဒေသခံများသည် တောတောင်များနှင့် စမ်းရေကို မှီခိုအားထားပြုနေခဲ့ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်များသည် စိမ်းလန်းစိုပြေနေခဲ့ပါသည်။ ယခုနောက်ပိုင်း ကျောက်မိုင်းဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ပြီးနောက်ပိုင်း ဒေသခံများသည် ကျောက်မိုင်းနှင့် နီးစပ်လျှက်ရှိသော နေရာများသို့ သွားလာရခက်ခဲခြင်း၊ စမ်းရေများ အသုံးပြုရခက်ခဲလာခြင်းနှင့် အခြားသော ကိစ္စရပ်များ ရင်ဆိုင်လာရပါတော့သည်။

3/ awGU&Sdcsuf rsm;

3.1/ a'ocH \ t"du ar;cGef;rsm;ESifh awGU&Sdcsufrsm;

3.1.1/ toufarG;0rf;ausmif;

3.1.1.1/ aus;&Gmtkyfpk&Sd &Gmav;ESifh qif&Gmrh a'ocH \ vlrIb0 toufarG;0rf;ausmif; tajctae

မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ် အုန်းတပင်ကျေးရွာအုပ်စုရှိ ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတို့တွင် လုပ်ကိုင် ကြသော အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများမှာ - လယ်ယာလုပ်ငန်း၊ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်း၊ နေ့စား၊ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ဈေးရောင်းကြသူများ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြသူများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းပြီး နိုင်ငံခြား တွင် လုပ်ကိုင်သည့်သူများ ရှိပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀)တွင် အများဆုံးလုပ်ကိုင်ကြသော အလုပ်များမှာ- ရွှေ့ပြောင်း လုပ်သား၊ နေ့စား၊ အိမ်တွင်းစီးပွားဖြစ် ဈေးရောင်းခြင်း၊ လယ်လုပ်ငန်း နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်ကြသူများ ဖြစ်သည်။

6 ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း။

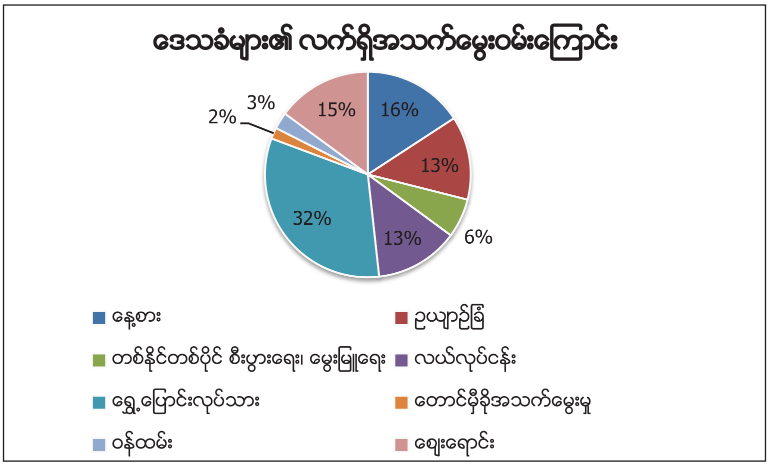

ပုံ (၃) ဒေသခံများ၏ လက်ရှိအသက်မွေးဝမ်းကြောင်း

ပုံ (၃) အရ ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် မေးမြန်းထားသည့် အယောက် ၇၀ ၏ဖြေကြားချက် အပေါ်အခြေခံပြီး ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်သူ ၃၂%၊ နေ့စား လုပ်ကိုင်သူ ၁၆%၊ ဈေးရောင်းခြင်း ၁၅%၊ လယ်လုပ်ကိုင်သူ ၁၃%၊ ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်ကိုင်သူ ၁၃% နှင့် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်မှု ၆% အသီးသီး ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား

နိုင်ငံခြားသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြသည့် အကြောင်းအရင်းမှာ စားဝတ်နေရေး အဆင်မပြေခြင်း၊ ဒေသ တွင်း အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှုနှင့် ဌာနေလူမျိုးများ၏ ရိုးရာစဲ့ အရင်းအမြစ်များ ဖယ်ရှားခံရခြင်း ကြောင့် သွားရောက် လုပ်ကိုင်ကြသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။

ဒေသတွင်း အလုပ်အကိုင် ရှားပါးခြင်းဆိုသည်မှာ ဒေသတွင်း လုပ်ငန်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုများ လာရောက် လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု နည်းပါးခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ အရင်းအမြစ်များ ဖယ်ရှား ခံရခြင်း ဆိုသည်မှာ အရင်က ဒေသခံများ၏ လုပ်ကိုင်စားသောက်နေသည့် တောတောင်မှီခိုမှု၊ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်များ ညစ်ညမ်းမှု နှင့် နန်းတင်မှု ကြောင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်လို့ မရတော့ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ တောတောင်ကိုမှီခိုရာတွင် ထင်းရှာ၊ မျှစ်ချိုး၊ စသည်များဖြင့် စားဝတ်နေရေးကို တောတောင်မှ တစ်ဖက်တစ်လမ်းဖြင့် ရှာဖွေစားသောက် နေခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လာရောက်သည့် အတွက် ယခင် ဒေသခံများ လုပ်ကိုင်နေသည့်အရာများ၊ ရှာဖွေစားသောက်နေသည့် အရာများ ရှာဖွေလို့ မရတော့ပေ။

နေ့စား

နေ့စားအလုပ်အကိုင်အနေဖြင့် ဒေသခံများသည် လယ်လုပ်ငန်းတွင် ကောက်စိုက်ခြင်း၊ ဥယျာဉ်ခြံများတွင် နေ့စားအငှားလိုက်ခြင်း၊ ရွာအနီးအနားရှိ တောတောင်တွင် ရာသီပေါ် မျှစ်၊ ဝါးများ ရှာဖွေရောင်းချခြင်း နှင့် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးရှာ၊ ဖားရှာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခြင်းစသည်တို့ လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။

ဥယျာဉ်ခြံ

ဥယျာဉ်ခြံများသည် အများအားဖြင့် တောင်ခြေအနီးတစ်ဝိုက်တွင် တည်ရှိပြီး အဓိကစိုက်ပျိုးသော အသီးအနှံများမှာ ကွမ်း၊ ကြက်မောက်၊ ဒူးရင်း၊ မင်းဂွတ် နှင့် ဖရဲသီးများ စိုက်ပျိုးကြသည်။

တစ်နိုင်တစ်ပိုင် စီးပွားရေး၊ မွေးမြူရေး

တစ်နိုင်တစ်ပိုင် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် သစ်၊ ဝါးရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ကြက်မွေးခြင်း၊ ဝက် မွေးမြူခြင်း နှင့် ဝက်မွေးမြူရေး လုပ်ကိုင်ကြသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် စက်ချုပ်ခြင်း၊ အုတ်ရိုက် ခြင်း၊ တက္ကစီမောင်းခြင်း၊ ဆံပင်ညှပ်ခြင်း၊ စတီး၊သံပန်းလုပ်ငန်း၊ ကားမောင်း၊ ကုန်တင်ကုန်ချ စသည်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။

လယ်လုပ်ငန်း

လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် အဓိကအားဖြင့် မယင်းစပါးကို စိုက်ပျိုးကြပြီး မိသားစုစားသုံးရန်အတွက် သာမက မိသားစုဝင်ငွေရရှိရန်အတွက်လည်းပဲ စိုက်ပျိုးကြပါသည်။

တောတောင်မှီခိုအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခြင်း

တောတောင်မှီခိုအသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပြုခြင်းတွင် ဒေသခံများသည် ဝါးခုတ်၊ ထင်းရှာ၊ နတ်မျှားနူး၊ မျှစ်ချိုး၊ ဖက်ရှာ၊ ဒညင်းသီးရှာခြင်းနှင့် သစ်ခုတ်ခြင်းတို့ လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ယခင် ကျောက် ထုတ်လုပ်ရေး မလာရောက်ခင် ဒေသခံများသည် တောင်တက်ပြီး စားဝတ်နေရေးကို အဆင်ပြေအောင် လုပ်ကိုင်စားသောက် လာခဲ့ကြပေမယ့် ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်လာပြီးနောက်ပိုင်း လုပ်ငန်းခွင် အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးကြောင့် ဒေသခံများမှာ ကျောက်မိုင်းအနီးအနားသို့ ဖြတ်သန်းသွားလာ ခွင့်မရတော့သဖြင့် ယခုအချိန်တွင် ၎င်း လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်သူနည်းပါးလာခဲ့သည်။

ဝန်ထမ်း

ကျေးရွာအတွင်း ဝန်ထမ်းအလုပ်အကိုင်အဖြစ် အစိုးရဝန်ထမ်းနှင့် ကုမ္ပဏီတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ဝန်ထမ်းဆိုပြီး (၂) မျိုးတွေ့ရပါသည်။ အစိုးရဝန်ထမ်းအနေဖြင့် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး နှင့် ပညာရေး

ဝန်ထမ်း ဆိုပြီးတွေ့ရပါသည်။ ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းအနေဖြင့် ကျောက်မိုင်းတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ဒေသခံများ ပါဝင်ပါသည်။

ဈေးရောင်း

သုတေသန သွားရောက်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကျေးရွာရှိ လမ်းမတစ်လျှောက်တွင် အိမ်ခြေတစ်ချို့မှာ အိမ်ဆိုင် ကုန်စုံလုပ်ငန်း၊ အိမ်တွင်း တစ်နိုင်တစ်ပိုင် စားသောက်ကုန်ရောင်းချခြင်းနှင့် ကျောင်းမုန့် ဈေးရောင်းခြင်း၊ တို့လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ အိမ်ဆိုင်ဖွင့်လှစ်ထားသူအများစုမှာ အချို့သည် ယခင်ကတောတောင်ကို အမှီ ပြု၍ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခဲ့ဖူးသူများဖြစ်ရာ အချို့မှာ ဥယျာဉ်ခြံထိခိုက်မှုကြောင့် ပျော်ကြေးရ သူများဖြစ်ကြပြီး ပြည်ပမှပြန်လာသည့်သူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

3.1.1.2/ vGJnfq,fKS&ocH;\ toufrG

ယခင် လွန်ခဲ့သည့် ၁၀ နှစ် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု တစ်ခုဖြစ်သည့် ကျောက်မိုင်းမလာရောက်ခင် အချိန်တွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအားဖြင့် နေ့စား၊ ဥယျာဉ်ခြံ၊ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်စီးပွားရေး၊ မွေးမြူရေး၊ လယ်လုပ်ငန်း၊ နိုင်ငံခြားသို့ သွားရောက် လုပ်ကိုင်ကြသူများ၊ တောတောင်မှီခိုအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်း လုပ်ကိုင်ကြသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ၄င်းအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုမှုများထဲမှ တော တောင်မှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု အများဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အခြားအများဆုံး လုပ်ကိုင် ကြသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အလုပ်အကိုင်များမှာ- လယ်လုပ်ခြင်း၊ နေ့စားလိုက်ခြင်း နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသူများလည်းရှိသည်ကို အများဆုံး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ကိုင်မှုအဖြစ် တွေ့ရ သည်။

ပုံ (၄) အရ ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် မေးမြန်းထားသည့် အယောက် ၇၀ ၏ ဖြေကြားချက် အပေါ်အခြေခံပြီး ယခင် ကျောက်မိုင်းမဝင်ရောက်ခင် တောတောင်မှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူ ၂၄%၊ လယ်လုပ်သူ ၂၂%၊ နေ့စား လုပ်သူ ၂၁% နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်သူ ၂၀% ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယခင် အလုပ်အကိုင် နှင့် ယခုခေတ်ကာလ အလုပ်အကိုင်တွေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် အချို့အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်းများ ပြောင်းလဲမှုရှိသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။

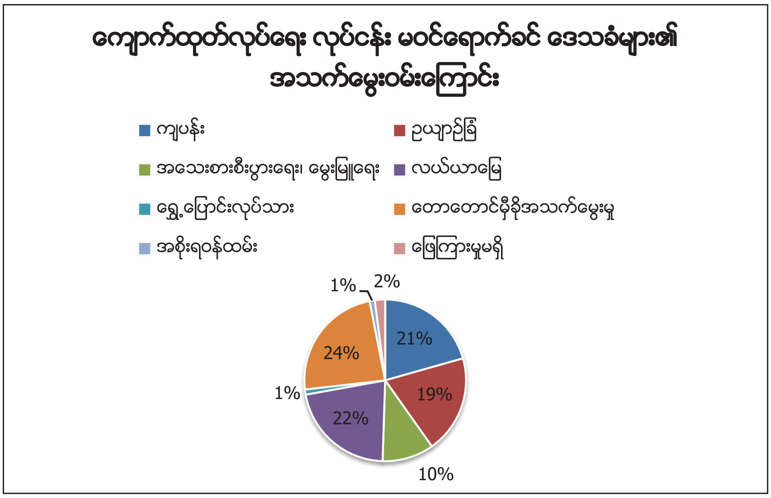

ပုံ (၄) ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး မစတင်ခင် ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း

၃.၁.၁.၃/ ဒေသခံများ၏ လက်ရှိစားဝတ်နေရေး အခြေအနေ

ဆက်လက်ပြီး ဒေသခံများ၏ လက်ရှိစားဝတ်နေရေးအခြေအနေကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေနေသူများ၊ ခက်ခဲမှု ရှိသွားသူများနှင့် အရင် စားဝတ်နေရေးအခြေအနေ နှင့် ယခု စားဝတ်နေရေး အခြေအနေ ကွာခြားမှုမရှိခြင်း စသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အများအားဖြင့် စားဝတ်နေရေး ပိုခက်ခဲလာကြတာများပြီး ကွာခြားမှုမရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေနေသည့် အိမ်ထောင်စုများ ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၁)၏ ဖြေကြားချက်အရ စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲလာမှု ၄၃%၊ အရင်စားဝတ်နေရေးနှင့် ယခု စားဝတ်နေရေး ကွာခြားမှု မရှိမှု ၃၇% နှင့် စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေနေမှု ၂၀% ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ စားဝတ်နေရေး အဆင်ပြေသူအများစု၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို လေ့လာကြည့်ရာ အိမ်ဆိုင် ဖွင့်ထားသည့်သူများ၊ လယ်လုပ်သူများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၁)၏ ဖြေကြားချက်အရ အိမ်ဆိုင်ဖွင့်သူများ၏ အလုပ်အကိုင် အဆင်ပြေမှု ၃၁%၊ လယ်လုပ်သူ နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်သူ၏ အလုပ်အကိုင်အဆင်ပြေမှု ၂၃% ရှိပါသည်။ ဆက်လက်ပြီး စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲ သူများ၏ အများစု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို ကြည့်မည်ဆိုပါက လယ်လုပ်ကြသူများ၊ ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်ကြသူများ နှင့် နေ့စား လုပ်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ရာခိုင် နှုန်းအားဖြင့် ကြည့်မည်ဆိုပါက ယခု လယ်လုပ်သူများ ၏ စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲမှု ၂၆%၊ နေ့စား လုပ်သူများ၏ စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲမှု ၂၄% နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ လုပ်သူများ၏ စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲမှု ၁၈% ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃.၁.၂။ ထိခိုက်မှုများ

လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်မှုကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု၊ ဒေသခံများ၏ စားဝတ်နေရေး ထိခိုက်မှု၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ထိခိုက်မှု ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

၃.၁.၂.၁။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအနေဖြင့် ကျောက်မိုင်း ရောက်လာပြီးသည့် ကာလနောက်ပိုင်း သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုများ သိသိသာတွေ့မြင်လာရပါသည်။ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းကြောင့် နွေရာသီတွင် ရေခမ်းခြောက်လာခြင်း၊ ရေရှားခြင်း၊ ရေတွင် ထုံးခါတ် ပေါက်လာခြင်း၊ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းမှ ထွက်ရှိသည့် မြေစာများနှင့် လုပ်သားများ အမှိုက် စွန့်ပစ်မှုကြောင့် ချောင်းရေများ ညစ်ညမ်းလာခြင်း၊ လယ်ယာမြေများ နန်းတင်ခြင်း၊ မိုင်းတုန်ခါမှုကြောင့် သဘာဝ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ နေရပ်စွန့်ခွာသွားခြင်း ကြောင့် ရှားပါးမှုများ ကြုံတွေ့ရခြင်း စသည်များကို ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်အရ လေ့လာတွေ့ရှိ ရပါသည်။

ပုံ (၅) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်း အနီးရှိ ရော်ဘာခြံအတွင်းသို့ နန်းရေများ စီးဆင်းနေမှု ပြပုံ

၃.၁.၂.၁.၁။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်ရင်းမြစ်ထိခိုက်မှု

မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ်၊ အုန်းတပင် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ပါဝင်သော ရွာကလေးနှင့် ဆင်ရွာတို့တွင် မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်ကို အိမ်ထောင်စုသုံးရေအတွက် သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းအတွက် သော်လည်း ကောင်း မှီခိုနေကြရပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀) အပေါ် အခြေခံ၍ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်မှီခိုမှု ၅၀% ရှိပါသည်။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်ကို အသုံးပြုရတာ အဆင်ပြေမှု ၂၀% နှင့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အသုံးပြုရတာ အဆင်မပြေမှုမှာ ၆၃% ရှိပြီး အသုံးပြုရခြင်း ပုံမှန် အခြေအနေများ ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ပုံ (၅.၁) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်စီမံကိန်းအနီးရှိ ချောင်းအတွင်းသို့ နုန်းရေများ စီးဆင်းနေမှု ပြပုံ

မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင် အသုံးပြုရခြင်း အဆင်မပြေမှုမှာ- နွေရာသီတွင်ရေ ခမ်းခြောက်လာခြင်း (ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရေရှားခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းရောက်လာပြီး နောက်ပိုင်း ရေရှားခြင်း)၊ ရေသုံးစွဲရမှု ခက်ခဲလာခြင်း(နုန်းတင်ခြင်း၊ ရေတွင် ထုံးခါတ်ပေါက်လာခြင်း၊ ရေညစ်ညမ်းခြင်း၊ ကျောက် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းမှ အလုပ်သမားများအမှိုက်စွန့်ပစ်မှုကြောင့် အမှိုက်များ ချောင်းအတွင်းမျောပါ လာခြင်း)၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပြုရန်အတွက် ခက်ခဲခြင်း(ငါးရှာ၊ ဖားရှာစားလို့ မရတော့ခြင်း)၊ စိုက်ပျိုးမြေနေရာများသို့ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ တမံပေါက်ကျပြီး ရေလွှမ်းမိုးခြင်း) စသည့် အကြောင်းများကြောင့် ရေသုံးစွဲရ ခက်ခဲလာကြသည်။

3.1.2.1.2/ a&wGa&uefxckdf

ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတို့တွင် သောက်သုံးရေ အရင်းအမြစ်ကို အများအားဖြင့် ရေတွင်းမှ ရယူသုံးစွဲကြ ပါသည်။ အချို့ အိမ်ထောင်စုများ နှင့် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများတွင် တောင်ကျရေ နှင့် စမ်းရေ ကို အသုံးပြု ကြပါသည်။ သောက်သုံးရေ ရယူသုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဆင်ပြေမှုရှိခြင်း၊ အဆင်ပြေမှု မရှိခြင်း ကိုလေ့လာကြည့်ရာ အများအားဖြင့် ရေတွင်းမှ သောက်သုံးရေကို ရယူသုံးစွဲသော သူများသည် သုံးစွဲရတာ အဆင်ပြေမှု ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သုံးစွဲရခြင်း ခက်ခဲလာမှုများလည်း ရှိပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အယောက် ၇၀ အပေါ်အခြေခံ၍ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ရေအရင်းအမြစ် ရယူသုံးစွဲရတာ အဆင်ပြေမှု ၈၃%၊ ခက်ခဲမှု ၁၄% နှင့် ပုံမှန် ၃% ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရေသုံးစွဲလို့ရမှု ၆၇% နှင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရေသုံးစွဲရခက်ခဲမှု ၃၃% ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ပုံ (၆) တွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာ တစ်ခုချင်းစီ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ဇယားအောက်တွင် အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

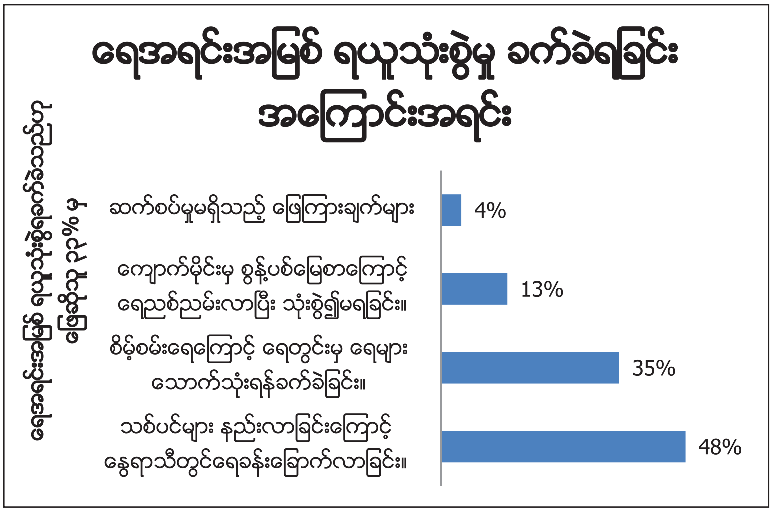

ပုံ (၆) ရေအရင်းအမြစ် သုံးစွဲရမှု ခက်ခဲခြင်းအကြောင်းအရင်း

ခက်ခဲသည်ဟု ဖြေဆိုသူ (၃၃%) အပေါ်အခြေခံ၍ သစ်ပင်များနည်းလာခြင်းကြောင့် နွေရာသီတွင် ရေခန်းခြောက်လာခြင်း ၄၈%၊ စိမ့်စမ်းရေ နောက်ကျိမှုကြောင့် ရေတွင်းမှ ရေများ သောက်သုံးရန်ခက်ခဲခြင်း ၃၅% နှင့် ကျောက်မိုင်းမှ စွန့်ပစ်မြေစာများကြောင့် ရေညစ်ညမ်းလာပြီး သုံးစွဲလို့မရခြင်း ၁၃% ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရေသုံးစွဲ၍ မရခြင်းအကြောင်းအရင်းများမှာ ကျောက်များထုတ်ယူခြင်းကြောင့် တောင်များပျက်စီးသွားခြင်း၊ သစ်တောများ ပြုန်းတီးသွားခြင်း၊ နွေရာသီတွင် ရေခမ်းခြောက်လာခြင်း၊ တောင်ကျရေနည်းလာခြင်း၊ ချောင်းနားနီးသည့်အိမ်များ မိုးရာသီတွင် ရေကြီးမှုကြောင့် ရေတွင်းထဲသို့ နန်းရေဝင်ရောက်ပြီး ရေများဖြူသွားခြင်း၊ ရေတွင်းများ ရေမြုပ်ခြင်း၊ ယခင်အချိန်များတွင် ရေတွင်းမှ ရေများကိုသောက်သုံးလို့ရသော်လည်းယခုအချိန်တွင်သောက်သုံးလို့မရတော့ခြင်း၊မိုးရာသီရောက်သည့် အချိန်တွင် ရေများ ဗွက်နှံ့နံခြင်း၊ ချောင်းနားနီးသည့် အိမ်ရှိ ရေတွင်းများ သောက်သုံးလိုက်သည့်အခါ ရေများငန်နေသည်ကို တွေ့ရခြင်း၊ ရေများကြည်လင်မှုမရှိခြင်း နှင့် ကျောက်မိုင်းတုန်ခါမှုကြောင့် ရေတွင်းမှ ရေများ ထုံးခါတ်ပေါက်လာခြင်း စသည်တို့ကြောင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံး သုံးစွဲနိုင်ရန်အတွက် ခက်ခဲသည့် အခြေအနေများရှိပါသည်။

3.1.2.2/ pm;0wfea&;xdkifIt,ajc,tae

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရာမှ ထွက်ရှိလာသည့် မြေစာများကြောင့် မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်များ နန်းဝင်ရောက်သဖြင့် ငါးရှာဖွေရခက်ခဲလာခြင်း၊ မိုးရာသီတွင် လယ်များရေလွှမ်းမိုးသဖြင့် လယ်ကွင်းများတွင် ဖားရှာဖွေရခက်ခဲခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေများ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ လယ်ယာမြေများပျက်စီးခြင်း၊ မြေကြီးမာ လာခြင်း၊ စပါးသေခြင်း၊ ရာဘာခြံများ အစေးထွက်နှုန်းနည်းခြင်း၊ သီးနှံများဖုန်ကပ်သဖြင့် အထွက်နှုန်းနည်းလာခြင်းကြောင့် ဒေသခံများသည် စားဝတ်နေရေး ထိခိုက်ရပါသည်။ လမ်းခင်းကျောက်တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းသည် တောတောင်များဖြိုဖျက်ရခြင်း၊ လုပ်ကွက်အနီးတစ်ဝိုက် ဖြတ်သန်းသွားလာရာတွင် အန္တရာယ်ရှိသဖြင့် ဒေသခံများမိရိုးဖလာ တောင်တက်ပြီး မျှစ်ချိုးခြင်း၊ နတ်မျှားရှာခြင်း၊ ထင်းခွေခြင်း၊ ဝါးခုတ်ခြင်း စသည် အလုပ်များ ယခင်နှစ်များထက်စာလျှင် လုပ်ရကိုင်ရခက်ခဲလာပါသည်။ ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်များအရ ယခင် တောတောင်ကိုမှီခို၍ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူများသည် နေ့စဉ်စားဝတ်နေရေးအတွက် ဖူလုံမှုရှိသော်လည်း ယခုအခါတွင် လုံလောက်မှုမရှိသောကြောင့် တခြား နေ့စား အလုပ်များပါ ထွက်လုပ်နေရခြင်းများလည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရော်ဘာခြံများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများသည် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ကွက်နှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိခြင်း နှင့် ကျောက်သယ်ကားများ ဝင်ထွက်သွားလာရန် လမ်းများဖောက်ဖို့ လိုအပ်သဖြင့် ဥယျာဉ်ခြံများအား ဈေးကြီးပေးပြီး ဝယ်ယူသောကြောင့် ဒေသခံတို့၏ မူလအလုပ်အကိုင်များ လုပ်ကိုင်ခွင့်မရတော့သဖြင့် ရေရှည်အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်မှုများလည်း ကြုံတွေ့ရပါသည်။

3.1.2.3/ uefrma&;xdkifIt,ajc,tae

ကျောက်သယ်ကားများသည် ရွာအတွင်းသို့ မဖြတ်သန်းခင် ကျောက်များကို ရေဖြန်းပြီးသည့်အချိန်မှ ထွက်ခွာသော်လည်းတာလပတ်အုပ်ပြီးမောင်းနှင်ခြင်းမရှိခြင်း၊ကျောက်များသည်ခြောက်သွေ့လွယ်သဖြင့် တင်ဆောင်ထားသည့်ကျောက်များမှ ကျောက်မှုန် နှင့် ကျောက်စများ လွင့်စင်ခြင်း များဖြစ်ပေါ် နေပါသည်။ ကျောက်မိုင်း နှင့် ကျေးရွာချင်းဆက်လမ်းမှာ မြေသားလမ်းဖြစ်ခြင်း ကြောင့် ကျောက်သယ်ကားများ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြတ်သန်းသွားလာသည့်အခါ လမ်းမထိပ်ရှိ နေအိမ်များတွင်းသို့ ဖုန်ဝင်ရောက်ကာ ရှူရှိုက်နေရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖုန်များရှူရှိုက်ရခြင်းကြောင့် ဒေသခံများမှာ အသက်ရှူရခက်ခဲခြင်း၊ ရင်ကြပ်ဝေဒနာ ခံစားနေရပါသည်။ ရေတွင်းများ မိုးရာသီးတွင် ရေမြုပ်ခြင်း၊ ရေမြုပ်သဖြင့် ဗွက်နှံ့နံခြင်း၊ ချောင်းနားနီးသည့်အိမ်များရှိရေတွင်းများ သောက်သုံးသည့်အခါ ရေများငန်နေသည်ကိုတွေ့ရခြင်း၊ ရေများ ကြည်လင်မှုမရှိခြင်း နှင့် ထုံးခါတ်ပေါက်လာခြင်း စသည်ဖြင့် ဒေသခံများ ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ဒေသခံများသည် ၄င်းရေများကို သောက်သုံးမိပါက ကျောက်တည်ခြင်း၊ ကျောက်ကပ်များထိခိုက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ် နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ဒေသခံများသည် ယခုအချိန်တွင် ရေတွင်းမှ ရေများကို သောက်သုံးမှု မပြုတော့ပဲ ရေသန့်ဘူးဖြင့် ရောင်းချသော ရေများကို ပိုမိုသောက်သုံးလာကြတော့သည်။

3.1.2.4/ a'ocHl;vkHItaqctae

ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းသည် ကျောက်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် တစ်နေ့ကို မိုင်း (၂)ကြိမ်ခွဲရပါသည်။ ပထမတစ်ချိန်သည် ၁၁:၀၀ နာရီဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယတစ်ချိန်သည် ၀၅:၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ မိုင်းခွဲသည့်အခါ မိုင်းခွဲသည့် ပြင်းအားကြောင့် ငလျင်လှုပ်သကဲ့သို့ မြေကြီးတုန်ခါခြင်း၊ ၄င်းနှင့်အတူ အိမ်လှုပ်ခြင်း၊ အချို့နေအိမ်များ အက်ကွဲခြင်း နှင့် မှန်များကွဲခြင်း စသည်တို့ ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ နေအိမ်အတွင်း နေထိုင်ကြသော သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်များမိခင်များ နှင့် ကလေးသူငယ်များ မိုင်းခွဲသံ ကြောင့် ထိတ်လန့်မှုများ ဖြစ်ပေါ်မှုကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ခံစားနေရပါသည်။

ကျောက်မိုင်းမှ ကျောက်သယ်ကားများသည် ရွာကလေးမှတစ်ဆင့် ပေါင်မြို့နယ်သို့နေ့စဉ် ဖြတ်သန်းနေပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် ရွာကလေးရှိ ကျောင်းနေရွယ်ကလေးများ စာသင်ကျောင်း သွားလာသည့်အခါ ကျောက်သယ်ကားများ အရှိန်ဖြင့်မောင်းနှင်သောကြောင့် ယာဉ်အန္တရာယ်စိုးရိမ်ရသဖြင့် မိဘများ ကိုယ်တိုင် စာသင်ကျောင်းသို့ လိုက်ပါပို့ဆောင်နေရပါသည်။ ကျောက်ပိ၍ သေဆုံးသော ဒေသခံအချို့လည်းရှိကြောင်း ဆန်းစစ်တွေ့ရှိရပါသည်။

3.1.2.5/ auumufkWf,kf,konfpDEH;fauuif wifbl;\v,f,narESh,mfCwyG pkKf,konfbEH;txGEIfav,mfvcif/

ကျောက်မိုင်း ကြောင့် လယ်ယာမြေ ပြောင်းလဲမှု အပေါ်အခြေခံပြီး သီးနှံအထွက်နှုန်း အခြေအနေကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် သီးနှံအထွက်နှုန်းလျော့ကျလာသည်ဟု ဖြေကြားမှုအများဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀) အပေါ်အခြေခံ၍ သီးနှံအထွက်နှုန်း လျော့ကျလာမှု ၅၅%၊ အထွက်နှုန်းကောင်းမွန်မှု ၂၇% နှင့် အထွက်နှုန်းပြောင်းလဲခြင်း မရှိခြင်း ၁၁% စသည်ဖြင့် ဖြေကြားထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သီးနှံအထွက်နှုန်းကောင်းမွန်ရခြင်းမှာ မြေသြဇာအသုံးပြုခြင်း၊ ပိုးသတ်ဆေး အသုံးပြုခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်လာခြင်းနှင့် စက်ပစ္စည်းများ အဆင့်မြင့်လာသည့် အတွက် အထွက်နှုန်း ကောင်းမွန်လာသည်။

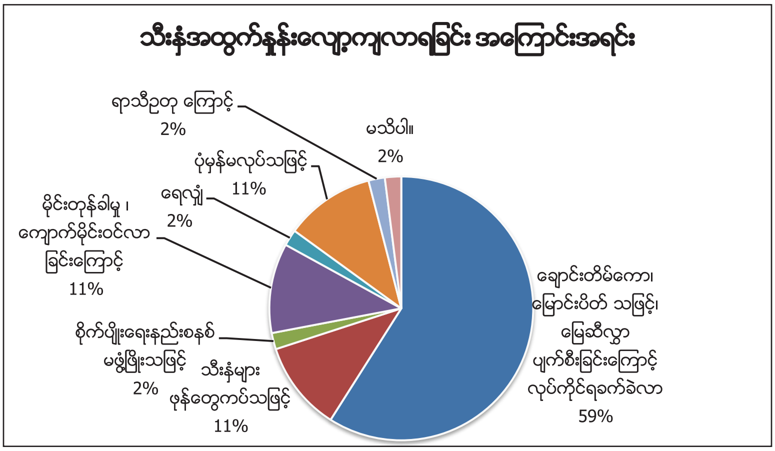

ပုံ (၇) သီးနှံအထွက်နှုန်းလျော့ကျလာရခြင်း။

သီးနှံအထွက်နှုန်းလျော့ ကျလာသည့်အကြောင်းအရင်းမှာ- ကျောက်မိုင်းမှ စီးဆင်းလာသည့် နန်းများကြောင့်ချောင်းအတွင်းသို့နန်းများဝင်ရောက်သဖြင့်ချောင်းကောလာခြင်း၊နန်းဝင်ရောက်မှုကြောင့် လယ်ယာမြေများ ပျက်စီးလာခြင်း၊ နန်းဝင်ရောက်သည့် လယ်များအတွင်းသို့ လယ်ပြန်လည်စိုက်ပျိုး၍မ ရတော့ခြင်း၊ မြေကြီးများ မာလာခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းနှင့် ကျေးရွာချင်းဆက်လမ်းတစ်လျှောက်ရှိ လယ်များ ကျောက်သယ်ကားများမှ ထွက်ရှိသော ဖုန်မှုန့်များကြောင့် ဥယျာဉ်ခြံရှိ သီးနှံများဖုန်ကပ်သဖြင့် အထွက် နှုန်းနည်းခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းနား နီးသည့် တောင်ခြေရှိ လယ်ကွက်များ စပါးသေခြင်း၊ ရာဘာခြံများ အစေးထွက်နှုန်းနည်းခြင်း၊ မိုးရာသီတွင် မိုးများသဖြင့် ကျောက်မိုင်းမှ ဆင်းလာသည့်နန်းများ နှင့်အတူ လယ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် ရာသီဥတုအခြေအနေကြောင့် သီးနှံအထွက်နှုန်းမတူညီခြင်း စသည့် အချက်များကြောင့် အထွက်နှုန်း နည်းလာသည်ဟု ဆိုကြသည်။

လယ်ယာမြေကိုမှီခိုပြီး လုပ်ကိုင်စားသောက်နေသည့် သူများရော၊ အခြား လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသည့်သူ များကိုပါ မေးမြန်းထားခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် လယ်ယာမြေ အနေအထား ပြောင်းလဲမှု ရှိ၊ မရှိနှင့် ပတ်သက်၍ မသိကြသည်လည်းရှိပါသည်။

3.1.3/ aumufkWfvkyf&;vkyfefrvma&mufcif;'ocH;\ tvkyftudkESifh ckvkyfudkif;udkif,Sif

အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဒေသခံများ ၏ စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲမှုသည် အများဆုံးဖြစ်နေ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲသည်ဟု ဖြေကြားသူများ၏ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် မှ အလုပ်အကိုင်ကို ပြန်လည် သုံးသပ်ကြည့်ရာတွင် တောင်တောင်ကို မှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့သူ အများဆုံး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နောက်ထပ် စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲသူများ ၏ ယခင်က အလုပ်အကိုင်များကို လေ့လာကြည့်ရာ လယ်လုပ်သူများ နှင့် နေ့စားသမားများဖြစ်နေသည်

ကို တွေ့ရှိရပြန်ပါသည်။

ဇယား (၂) ဒေသခံတို့၏ ယခင် နှင့် ယခု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြပုံဇယား

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း မလာရောက်ခင် ဒေသခံများ၏ အလုပ်အကိုင် နှင့် ယခုအလုပ်အကိုင်များကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း		
အလုပ်အကိုင်	ယခင်	ယခု
နေ့စား	၂၁%	၁၆%
ဥယျာဉ်ခြံ	၂၀%	၁၃%
တစ်နိုင်တစ်ပိုင်လုပ်ငန်း	၁၀%	၆%
လယ်	၂၂%	၁၃%
ရွှေ့ပြောင်း	၁%	၃၂%
တောတောင်မှီခို အသက်မွေးမှု	၂၄%	၂%
အစိုးရဝန်ထမ်း	၁%	၃%
ဈေးရောင်း		၁၅%

*ယခင် က ဈေးရောင်း သည့်အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်မရှိပဲ ယခု အချိန်တွင် ဈေးရောင်ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူ ၁၅% ထိရှိလာသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ယခင်က တောတောင်မှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခဲ့သူ ၂၄% အထိရှိခဲ့ရာမှ ယခုအချိန်တွင် ၂% သာလုပ်ကိုင်ကြပါတော့သည်။ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်တွင် ရွှေ့ပြောင်း လုပ်ကိုင်သူ ၁% သာရှိခဲ့ရာမှ ယခုအချိန်တွင် ၃၂% အထိများပြားလာခဲ့ပါသည်။ တစ်ခြားအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများဖြစ်သည့် နေ့စား၊ ဥယျာဉ်ခြံ၊ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်လုပ်ငန်း၊ လယ်လုပ်ငန်းနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်း အလုပ်အကိုင်များမှာ ကွာခြားမှု သိပ်မရှိကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

3.1.4/ xdkdfcHrItay a'ocH;wkYf ESifhzHk&Srl

ထိခိုက်ခံရသည့်အခါ ဒေသခံအနေနှင့် မည်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းကြသည်နှင့် မည်သူ ကို အကူအညီတောင်းခံခဲ့သည်ကို ထပ်မံလေ့လာရာတွင် ဒေသခံများသည် မဖြေရှင်းဘဲ နေထိုင်ကြခြင်းများသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဖြေဆိုသူ အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀) ၏ ဖြေကြားချက်အပေါ် အခြေခံ၍ ဖြေရှင်းမှု မရှိခြင်း ၄၈%၊ ဒေသအစိုးရမှတစ်ဆင့် ဖြေရှင်းပေးခြင်း ၁၉%၊ ကုမ္ပဏီမှ လျော်ကြေးပေးကာဖြေရှင်းခြင်း ၁၅% နှင့် ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းခြင်း ၆% ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

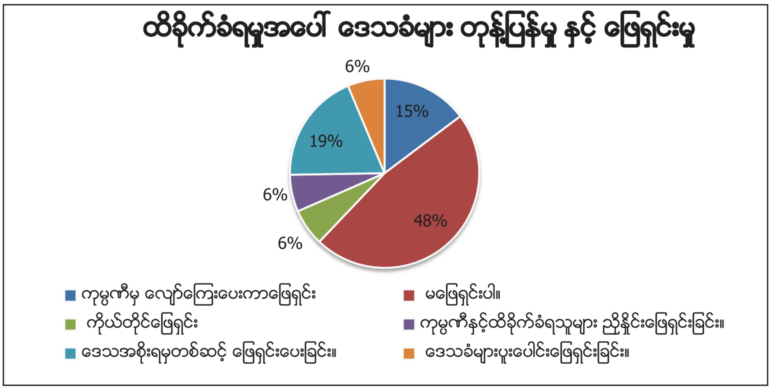

ပုံ (၈) ထိခိုက်ခံရမှုအပေါ် ဒေသခံများတုန့်ပြန်မှု။

အချို့သော ဒေသခံများသည် ထိခိုက်ခံရသည့်အခါ အခြားသူများကို အကူအညီတောင်းခံသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် မေးမြန်းထားသည့် အယောက် ၇၀၏ ဖြေကြားချက်အပေါ် အခြေခံပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို အကူအညီတောင်းခံခြင်း ၁၄%၊ မြို့နယ်အာဏာပိုင်သို့ အကူအညီ တောင်းခံခြင်း ၁၄% နှင့် ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းခြင်း ၃% အသီးသီးရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

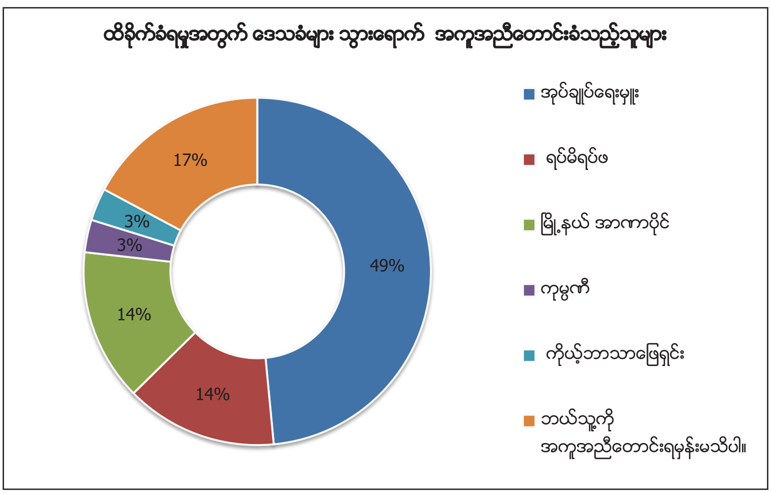

ပုံ (၉) ထိခိုက်ခံရမှုအတွက် ဒေသခံများ သွားရောက် အကူအညီတောင်းခံသည့်သူများ။

တစ်ချို့သောဒေသခံများသည် မည်သူ့ကို အကူအညီတောင်းခံရမည် မသိ၍ မဖြေရှင်းနိုင်သည့် အနေအထား ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဒေသခံများ၏ အခက်အခဲများကို ကူညီဖြေရှင်းနိုင်သည့် သူများရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကူညီသူများအနေဖြင့်လည်း တတ်စွမ်းသလောက် ကူညီပေး နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ပြဿနာဖြစ်ပေါ်မှုကို အခြေခံ၍ ကူညီဖြေရှင်းပေးသူများမှာ- အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ရပ်မိရပ်ဖ နှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင် များဖြစ်ကြပါသည်။

ပုံ(၁၀)အရ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေး ရရှိရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးမှု ၇၉%၊ ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကုမ္ပဏီအား သတိပေးခြင်း ၈%၊ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာသို့ တိုင်ကြားမှု ၅% နှင့် ကူညီပေးခြင်း မရှိမှု ၈% ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

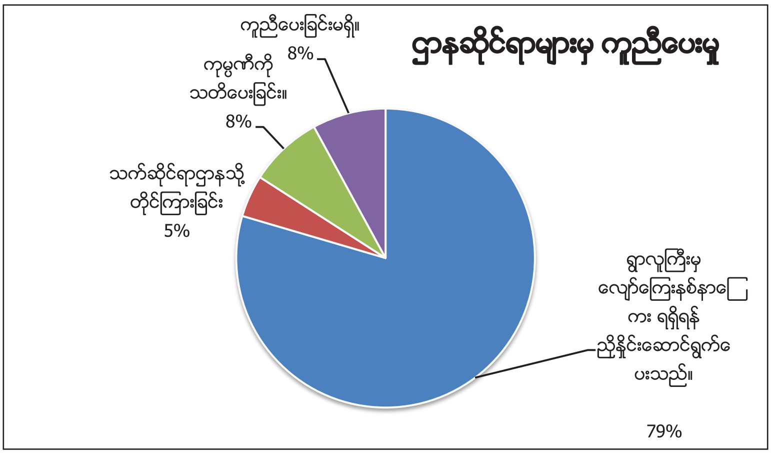

ပုံ (၁၀) ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကူညီပေးမှု။

ယခု တွေ့ရှိချက်တွင် အချို့သောဒေသခံများသည် ထိခိုက်မှုကို မဖြေရှင်းဘဲနေထိုင်ကြသလို၊ အကူအညီတောင်းခံသည့်အခါ တစ်ချို့က မကူညီပါဟု ဖြေကြားသည်ကိုလည်း စီစစ်တွေ့ရှိရသည်။ ထိခိုက်မှုကို မဖြေရှင်းဘဲ နေထိုင်ကြသူ အများစုသည် မည်သူ့ကို အကူအညီ တောင်းခံရမှန်း မသိကြသူများ ဖြစ်နေသည်ကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

3.1.5/ aumufkWf/ykonfjDDEESwfoufyD'ocH;tay ukÜD/Gifrifo;rl

ဖြေဆိုသူအိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀)၏ ဖြေကြားချက်အပေါ် အခြေခံပြီး ကျောက်မိုင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး မသိရှိသူ ၆၉%၊ စတင်ခဲ့ပုံနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်း သိရှိမှု ၁၆%၊ ကျောက်မိုင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်များ ၇% နှင့် ကျောက်မိုင်းအပေါ် ဒေသခံများ၏ တုန့်ပြန်မှု ၁% အသီးသီးရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

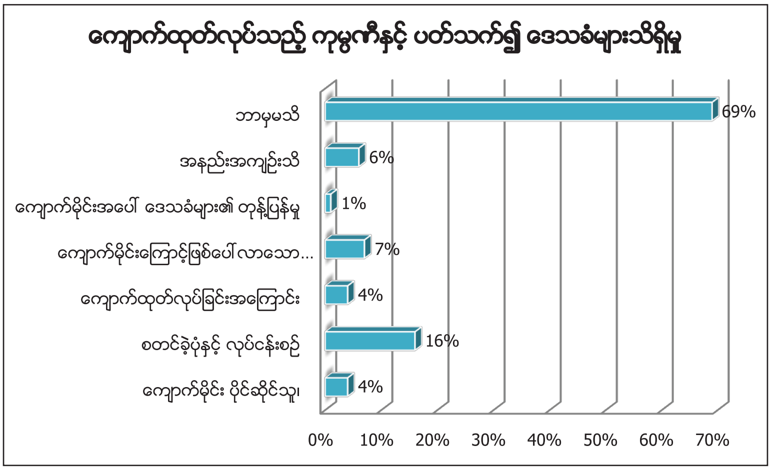

ပုံ (၁၁) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသခံများသိရှိမှု။

ဒေသခံများ၏ သိရှိမှုများသည် တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့် ကြားသိမှုကနေ ဖြေကြားထားချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်မိုင်း နှင့် ပတ်သက်ပြီး သိရှိမှုတွင် ကျောက်မိုင်း ပိုင်ဆိုင်မှု ကိုသိရှိသည်ဆိုရာ၌ ကျောက်မိုင်းကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြား သားများနှင့် စပ်တူ ပြုလုပ်မှု မရှိခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ (၂) ခုအနက် တစ်ခုမှာ လိုင်စင်ရှိပြီး နောက်တစ်ခုမှာ လိုင်စင်မရှိ ဟု ဖြေကြားကြသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ စတင်ခဲ့ပုံနှင့် ကျောက်မိုင်း၏ လုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်း စတင်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပညာရှင်များမှ ဒေသတွင်းသို့ လာရောက်ပြီး လေထု တိုင်းတာခြင်း၊ မိုင်းခွဲသည့်အချိန်ကို သိရှိခြင်း၊ လုပ်ငန်းစတင်ရန်အတွက် တောင်ခြေအနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ရော်ဘာခြံများအား ဈေးကြီးပေးပြီး ဝယ်ယူခြင်း၊ လုပ်ငန်းသည် နှစ် ၃၀ စီမံကိန်းဖြစ်ခြင်း နှင့် လုပ်ငန်း စတင်ခဲ့သည့် ခုနှစ်မှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ၉ လပိုင်းတွင် ဖြစ်သည်ဟု ဖြေဆိုထားကြပါသည်။ ကျောက် ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျောက်များကို ကျောက်သယ်ကားများဖြင့် သယ်ထုတ်ခြင်း နှင့် လမ်းခင်းကျောက် ထွက်ရှိမှုများကို သိရှိကြသည်။ ကျောက်မိုင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုး ဆက်များကို သိရှိသည်ဆိုရာ၌ ဒေသခံများ၏ မူလလုပ်ကိုင်စားသောက်သည့်လုပ်ငန်းဖြစ်သည့် မျှစ်ချိုး ခြင်းများ ယခုအချိန်တွင် သွားရောက် ရှာဖွေရန်ခက်ခဲခြင်း၊ ချောင်းပျက်စီးခြင်း၊ ချောင်းရေများ နန်းကြောင့် နောက်ကျိခြင်း၊ မိုင်းဖောက်ခြင်းကြောင့် အိမ်များတုန်ခါခြင်း နှင့် အိမ်များအက်ကွဲခြင်းစသည်တို့ ပါဝင် သည်။ ကျောက်မိုင်းအပေါ် ဒေသခံများ၏ တုန့်ပြန်မှုဆိုရာ၌ ကျောက်မိုင်းများကို ကန့်ကွက်မှုများရှိနေ ခြင်းကို သိရှိသည် ဆိုပြီးဖြေဆိုထားကြပါသည်။

သက်တမ်းတိုးရန်အတွက် ဒေသခံများ၏ သဘောထား ကောက်ယူရန်လိုအပ်ပြီး ဒေသခံများ ကျောက်မိုင်းအား ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် သဘောတူကြမှသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားမှုတွင် ကုမ္ပဏီမှ သက်တမ်းတိုးလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သဘော ထားကောက်ယူထားခြင်းမရှိပါ ဆိုပြီး ဖြေကြားထားပါသည်။

3.1.6/ &if;EDyfEHv,ma&mufcif;aumif;ESifh a'ocH;tvkyftudkif&&Sdaqtae

ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် မေးမြန်းထားသည့် အယောက် ၇၀ ၏ ဖြေကြားချက်အရ ကျောက်မိုင်း အတွင်း အလုပ်အကိုင် ရရှိသူ ၁% ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ကြည့်ပါက ကျောက်မိုင်း အတွင်း အလုပ်အကိုင် ရရှိမှု နည်းပါးနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီမှ ခန့်အပ်ထားသည့် ဝန်ထမ်းများကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် ဒေသခံများပါဝင်မှု အနည်းအကျဉ်းသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှ ခန့်အပ်ထားသည့် လုပ်သားအများစုမှာ မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းမှ အလုပ်သမားများဖြစ်ကြပါသည်။

ဆင်ရွာမှ ကျောက်မိုင်းတွင် လုပ်ကိုင်ဖူးသောသူများသည် လုံခြုံရေး၊ ထမင်းချက်နှင့် ကျောက်ကြိတ်သည့်နေရာတွင် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ အင်တာဗျူး အမေးမခံရသည့်သူများအချို့လည်း ကျောက်မိုင်းတွင် လုပ်ကိုင်နေကြတာကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျောက်မိုင်းတွင်း လုပ်ကိုင်နေကြသောသူများ လုပ်ကိုင်ရသည့်အလုပ်များမှာ အများအားဖြင့် အောက်ခြေဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကျောက်သယ်ကား မောင်းခြင်း၊ ထမင်းချက်ခြင်း၊ လုံခြုံရေး၊ ကျောက်ကြိတ်ခြင်း နှင့် ကျောက်စုခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အိမ်ထောင်စုဦးရေ (၇၀)၏ ဖြေကြားချက်အရ လုံခြုံရေး အလုပ်ကို ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အများဆုံး ခန့်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အလုပ်အကိုင် မရရှိသည့် အကြောင်းအရင်းမှာ - ကုမ္ပဏီမှ ပညာအရည်အချင်း ဖြင့်သာခေါ်ယူခြင်း၊ ကုမ္ပဏီမှ အလုပ်ခေါ်တာမသိခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းတွင် လုပ်ကိုင်ရခြင်းကိုမနှစ်သက်ခြင်း၊ လုပ်ခလစာနည်းခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်အလုပ်ရှိခြင်း၊ ပြင်ပမှ လူများကိုသာအလုပ်ခန့်ခြင်း နှင့် အိမ်မှကိစ္စအတွက် အချိန်ကုန်နေရခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ကုမ္ပဏီမှ အလုပ်ခေါ်တာကို မသိခြင်းနှင့် ကျောက်မိုင်း၏ လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ်လိုအပ်ချက်အရ ပညာရှင်များကိုသာ လိုအပ်သောကြောင့် ဒေသခံများ အလုပ်မရကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

3.1.7/ aumufkwf/ykonf pD;EDefv,ma&mufvkyfudkifcif;tay: a'ocH;\ oabmxm;

ကျောက်မိုင်း လာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံများအတွင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုများရှိ နေသည်ကိုလည်းတွေ့နိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် ကျောက်မိုင်းကို နှစ်သက်သည့်သူများနှင့် ကျောက် မိုင်းကို မနှစ်သက်သည့် သူများရှိသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းမှ ဒေသ အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ပေးမှုရှိသော်လည်း အချို့ဒေသခံများအနေဖြင့် ကျောက်မိုင်းလာရောက် လုပ်ကိုင်နေခြင်းကို ကျေနပ်မှု မရှိသည်များကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျောက်မိုင်း လုပ်ငန်းမှ ဒေသခံများအား ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ချပြမှုမရှိဘဲ လုပ်ကိုင်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

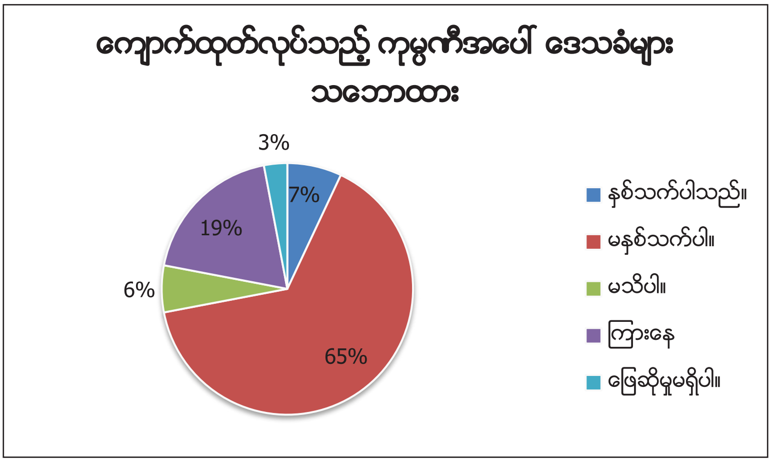

ပုံ (၁၂) ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီအပေါ် ဒေသခံများသဘောထား

ကျောက်မိုင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို နှစ်သက်ခြင်း၊ မနှစ်သက်ခြင်း အပြင် နှစ်သက်သည်လည်း မဟုတ်၊ မနှစ်သက်သည်လည်းမဟုတ် ဖြေကြားသည့်သူရှိသလို၊ မသိပါ နှင့် ဖြေကြားမှု မရှိသည့်သူများရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ နှစ်သက်သည်လည်းမဟုတ်၊ မနှစ်သက်သည်လည်းမဟုတ် ဖြေကြားသည့်သူများမှာ - ကျောက်မိုင်းကြောင့် ဖြစ်လာသည့် ပြဿနာများကို မဖြေရှင်းနိုင်ကြခြင်း၊ မဖြေရှင်းကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှ အင်အားကြီးမားသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ပြီးသည့်၊ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်၊ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးဆက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိမိတို့အနေဖြင့် မည်သို့မှ ဖြေရှင်းနိုင်မည် မဟုတ်ဟု ဖြေကြားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဒေသခံများ ကျောက်မိုင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို မကျေနပ်သည့်အကြောင်းအရင်းကို ဆက်လက်လေ့လာကြည့်ရာတွင် မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားပျက်စီးမှုကြောင့် မကျေနပ်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု ရှိခြင်းကြောင့် မကျေနပ်ခြင်း၊ သွားလာရခက်ခဲခြင်း၊ ကျန်းမာရေးထိခိုက်ခြင်းစသည့် အကြောင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အံ့အားသင့်စရာလေ့လာတွေ့ရှိချက်အနေဖြင့် ဒေသခံများသည် ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို နှစ်သက်မှုမရှိသောကြောင့် ကျောက်မိုင်းတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သော ဒေသခံများကို မုန်းတီးခြင်း နှင့် ဖယ်ကျဉ်ထားခြင်းများလည်း ရှိပါသည်။

ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မနှစ်သက်ပါဟု ဖြေဆိုသူ (၆၅%) အပေါ်အခြေခံ၍ အကျိုးစီးပွားပျက်စီးမှုကြောင့် မကျေနပ်ခြင်း ၂၈%၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းကြောင့် မကျေနပ်ခြင်း ၂၃%၊ သွားလာရခက်ခဲခြင်းကြောင့် မကျေနပ်ခြင်း ၁၇%၊ ကျန်းမာရေးထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ကျောက်မိုင်းကို နှစ်သက်မှု မရှိခြင်း ၈% ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

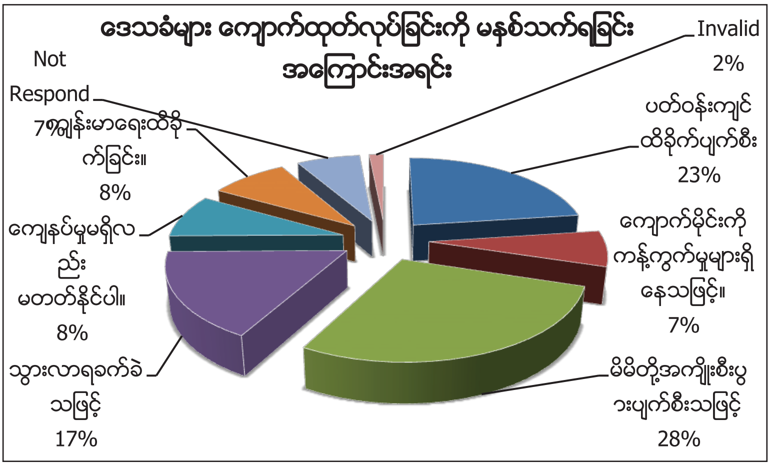

ပုံ (၁၃) ဒေသခံများ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မနှစ်သက်ရခြင်း အကြောင်းအရင်း

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းတွင် သယံဇာတပျက်စီးခြင်း၊ ဖုန်ထခြင်း၊ ချောင်းပိတ်၊ မြောင်းပိတ်ခြင်း။ တောတောင်များပျက်စီးခြင်း စသည်တို့ကို ဖြေကြားထားကြသည်။ အကျိုးစီးပွားပျက်စီး မှုတွင် လယ်ယာမြေများထိခိုက်ခြင်း၊ ထိုသို့ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် စားဝတ်နေရေးခက်ခဲလာခြင်း၊ စမ်းချောင်းကရေများ သောက်သုံးရခက်ခဲလာခြင်း၊ တောင်တက်ပြီး မျှစ်ရှာစားရခက်ခဲလာခြင်း၊ ခြံများထဲသို့ ကျောက်မိုင်းတွင်းမှ သဲများ ဝင်ရောက်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ကျောက်မိုင်းမလာခင်ကာလ နှင့် ကျောက်မိုင်းလာပြီး ကာလများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ကျောက်မိုင်းလာရောက်ပြီး နောက်ပိုင်း ယာဉ် အွန္တရာယ်ပိုများလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ တစ်ချို့ဒေသခံများအနေဖြင့် ကျောက်မိုင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို ကျေနပ်မှုမရှိသော်လည်း ကုမ္ပဏီနှင့်ယှဉ်ပါက မိမိသည် အင်အားနည်းသည့်အတွက် ဖြေရှင်းရန်မတတ်နိုင်ခြင်း၊ မဖြေရှင်းကြသည်ကိုလည်းတွေ့ရပါသည်။ ဆင်ရွာအတွင်းရှိဒေသခံတစ်ယောက်ကိုမေးမြန်းကြည့်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ ရေတွင်း ယခင်နှစ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ယခုနှစ်တွင် အနည်းငယ်နောက်ကျိလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် သောက်သုံးရေ ညစ်ညမ်းမှု ကြောင့် ကျန်းမာရေးထိခိုက်နိုင်သည့် စိုးရိမ်မှုများ ရှိသည့်အတွက် ကျောက်မိုင်းကို နှစ်သက်မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အချို့သောဒေသခံများတွင် ပျက်စီးသွားသော အရင်းအမြစ်များကို ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ရှိရှိဖြင့် ပြန်လည်ပြုပြင် ဆောင်ရွက်ပေးပါက ကျေနပ်နိုင်သည်ဟု ဖြေကြားထားသည်များကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ကျောက်မိုင်း လာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို နှစ်သက်သည့် သူများရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးပေးခြင်း နှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်လာခြင်းစသည့် အချက်များကြောင့် ကျောက် မိုင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို နှစ်သက်သည့်သူများ အနည်းငယ် ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

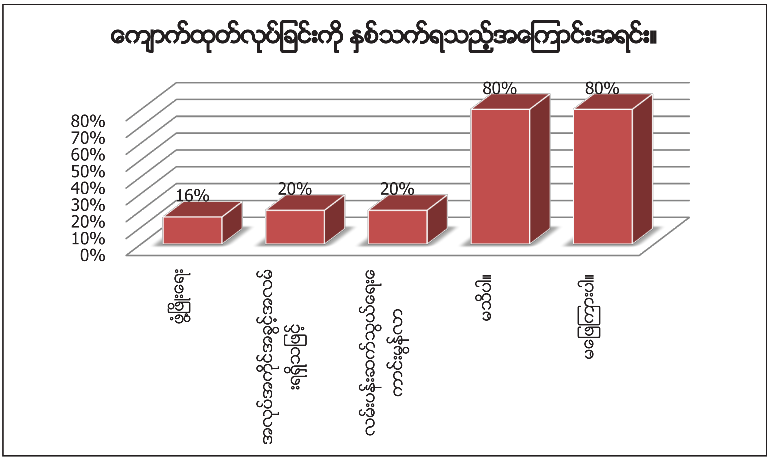

ပုံ (၁၄) ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို နှစ်သက်ရသည့်အကြောင်းအရင်း။

ပုံ (၁၄) အရ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းကြောင့် ကျောက်မိုင်းလာရောက် လုပ်ကိုင်ခြင်းကို ကျေနပ်မှု ၁၆%၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းဖန်တီးပေးမှု ကြောင့် ကျောက်မိုင်းလာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို ကျေနပ်မှု ၂၀% နှင့် ကျောက်မိုင်းလာရောက် လုပ်ကိုင်သဖြင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်လာမှုကြောင့် ကျောက်မိုင်းကို နှစ်သက်မှု ၂၀% ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ကျောက်မိုင်းလာရောက် လုပ်ကိုင်သည်ကို နှစ်သက်သော်လည်း အဘယ်ကြောင့် နှစ်သက်သည်ကို မသိခြင်း နှင့် မဖြေကြားသူ ၈၀% အသီးသီးရှိသည်ကို ဇယားတွင် ပြထားသည့်အတိုင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

3.1.8/ auumufkWfvkyfonfDHefvkyfqifeciEÑwfuf a'ocWY zpfcifonfqÉrm;/

ကျောက်မိုင်းကုမ္ပဏီများ ဒေသတွင်းသို့ လာရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းသည် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်သော်လည်း ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ဒေသခံများ ခံစားရလျှက်ရှိပါသည်။ ကျောက်မိုင်းလာရောက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုကို ဒေသခံများ နှစ်သက်သဘောကျမှု ၇% နှင့် နှစ်သက်မှု မရှိမှု ၆၆% ရှိနေသည်ကို သိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်၍ ဒေသခံများ၏ ကျောက်မိုင်းအပေါ် ဖြစ်စေချင်သည့်ဆန္ဒများကို မေးမြန်းကြည့်ရာတွင် ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း နှင့် ထိခိုက်မှု တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပေါ်လာပါက လျော်ကြေးပေးပြီး ဖြေရှင်းစေချင်ကြခြင်း၊ ပြဿနာအကြီးအသေးပေါ်မူတည်ပြီး မည်သူ့ကိုမှ မထိခိုက်စေလိုသည့်အတွက် ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ယူမှု ရှိစွာဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပြေပြေလည်လည် နားလည်မှုဖြင့် ဖြေရှင်းစေချင်ခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းမှ ရသည့်အကျိုးအမြတ်ဖြင့် ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာကို ဖွံ့ဖြိုးစေလိုသည့်အတွက် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ CSR (Cooperative Social Responsibility) လုပ်စေချင်ကြခြင်း၊ ဖြစ်နိုင်မည်ဆိုပါက ကျောက်မိုင်းကို ပိတ်သိမ်းစေချင်ခြင်း၊ မိမိတို့ဒေသတွင် ကျောက်မိုင်းစီမံကိန်း မရှိစေလိုခြင်း၊ ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းကို အစိုးရ၏ လမ်းညွှန်ချက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်းစည်းကမ်းတကျလုပ်စေချင်ကြခြင်း(အသိတရားရှိစွာဖြင့်လုပ်ကိုင်စေလိုခြင်း၊

ကျောက်သယ်ကားများမှ ကျောက်စများ လွင့်စင်ကျသဖြင့် တာပေါ်လင်အုပ်ပြီး မောင်းစေချင်ကြခြင်း၊ လယ်ယာမြေပျက်စီးမှု ရှိသည့်အတွက် စနစ်တကျ လုပ်စေချင်ကြခြင်း၊ နိုင်ငံခြားတင်ပို့မှု ရှိသည်ဟု ဒေသခံများ ကြားသိနေရသည့်အတွက် ထိုကဲ့သို့ မလုပ်စေလိုခြင်း၊ ကျောက်များကို လိုအပ်သလောက်သာ ထုတ်စေလိုခြင်း)၊ ကျောက်မိုင်းမှ စီးဆင်းလာသည့် နန်းများသည် ချောင်းများသို့၊ လယ်ကွက်များထဲသို့ ဝင်ရောက်မှုရှိသဖြင့် ချောင်းကော၊ မြောင်းကောမှုဖြစ်သဖြင့် ၎င်းကို တစ်နှစ်တစ်ခါ ပြန်လည်တူးဖော်စေလိုခြင်း (သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းစေလိုခြင်း)၊ ပြဿနာ တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပေါ်မှု ရှိပါက ဥပဒေအရ ဖြေရှင်းစေချင်ကြခြင်း နှင့် တစ်ချို့ ဒေသခံများအနေဖြင့် မိမိတို့သည် သာမာန်ပြည်သူသာ ဖြစ်သောကြောင့် အင်အားကြီးသည့် လုပ်ငန်းရှင်များကို မယှဉ်နိုင်သည့်အတွက် အများသဘောဖြင့်သာ ဖြေရှင်းနိုင်ကြသည်ဆိုပြီး ဖြေဆိုသည့်သူများလည်း ရှိပါသည်။

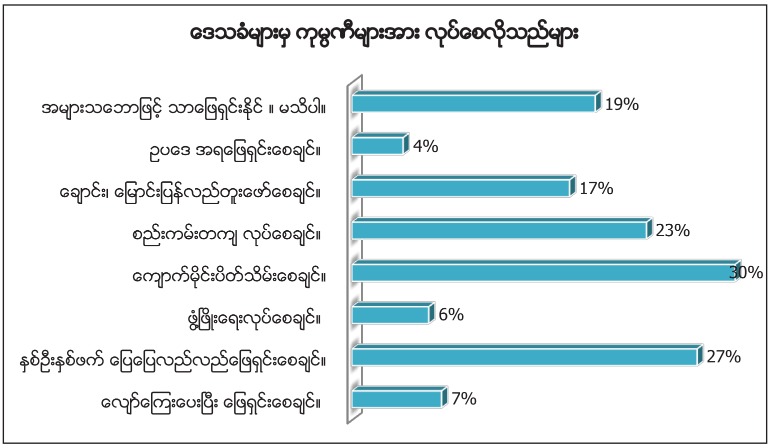

ပုံ (၁၅) ဒေသခံများမှ ကုမ္ပဏီများအား လုပ်စေလိုသည်များ။

ပုံကို ကြည့်မည်ဆိုပါက ကျောက်မိုင်းကို ပိတ်သိမ်းစေချင်သည့် ဆန္ဒရှိကြသည်မှာ အများဆုံး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ကျောက်မိုင်းကို ပိတ်သိမ်းစေချင်မှု ၃၀%၊ ပြဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ပြေပြေလည်လည် ဖြေရှင်းစေချင်မှု ၂၇%၊ ကျောက်မိုင်းကုမ္ပဏီကို နည်းစနစ်တကျ လုပ်စေချင်မှု ၂၃%၊ ပြဿနာဖြစ်ပေါ်လာပါက အများသဘောဖြင့် သာဖြေရှင်းနိုင်သည်ဟု ယူဆမှု ၁၉%၊ ချောင်းကော၊ မြောင်းကောမှုများအတွက် ပြန်လည် တူးဖော်စေလိုမှု ၁၇%၊ ကျောက်မိုင်းကြောင့် ထိခိုက်မှု တစ်စုံတစ်ရာဖြစ်ပေါ်ပါက လျော်ကြေးပေးပြီး ဖြေရှင်းစေလိုမှု ၇%၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်စေလိုခြင်း ၆% နှင့် ဥပဒေအရ ဖြေရှင်းစေလိုခြင်း ၄% စသည့်ဖြင့် ဒေသခံများ၏ ဆန္ဒများကို မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။

3.2/ ukÜD;Ejyfwbufuaom avmaw*Muf;

သစ်တောကြိုးဝိုင်းတွင် လုပ်ဆောင်သော ကုမ္ပဏီများသည် သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ အခွန်ဆောင်ရပါသည်။ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာအခွန်များလည်း ပေးဆောင်ရပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ၏ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ပမာဏကို လုပ်ငန်းသက်တမ်းတိုးသည့် အခါတိုင်း အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ ခွင့်ပြုပေးလျှက်ရှိပါသည်။ ခွင့်ပြုပေးသည့် ကျောက်ကျင်းရေ အပေါ်မူတည်၍ ကုမ္ပဏီများသည် အခွန် ၂၅% ပေးချေရပါသည်။ သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီများသည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရမှချမှတ်ပေးထားသော သတ်မှတ်ထားသည့် ကျောက်ကျင်းအရေအတွက် အတိုင်း ကျောက်များကို တိုးထုတ်သည်လည်း ရှိသကဲ့သို့ လျော့ထုတ်သည်လည်းရှိပါသည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်အမျိုးအစားများမှာ- Chipping, Topping နှင့် Fine ကျောက်များဖြစ်ပါသည်။

3.2.1/ auwmuf0,f;rI

လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ဆင်ရွာ နှင့် ရွာကလေး အနီးရှိ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများ ကျောက်သယ်ယူမှုအနေဖြင့် ကျောက်ကားများသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်နေ့လျှင် ကျောက်ကျင်းရေ ၁၀၀ ဝန်းကျင် ကျော်ထုတ်လုပ်ပါသည်။ ကျောက်သယ်ကားများသည် ကျေးရွာချင်းဆက်လမ်းကိုသာ အသုံးပြုပြီး ကျောက်သယ်ယူမှု ပြုလုပ်ကြသည်။ ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးရွာချင်းဆက်လမ်းသည် အနည်းငယ်ကျဉ်းမြောင်းသောကြောင့် ကျောက်များသယ်ယူရာတွင် ယာဉ်ကြောအခက်အခဲများရှိပါသည်။ တွေ့ရှိချက်အရ ကျောက်ကားများသည် ရွာတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းသွားရန်အတွက် ကျောက်များကို ရေဖြန်းပြီးမှ ထွက်လေ့ရှိသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ကျောက်ကားများသည် လိုအပ်သည်ထက်ပိုလျှံ တင်ဆောင်ခြင်းများကိုလည်း တွေ့ရှိရပြီး ကျောက်စင်ကျမှုများ တွေ့ရှိရပါသည်။

3.2.2/ ukÜDt&m&Sdrsm;\ tvkyfcGif tajctae

ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် ကျောက်များကို တစ်နေ့လျှင် ၂ ကြိမ်နှုန်းဖြင့် ခွဲယူပြီး ကျောက်ထုတ်လုပ်ကြပါသည်။ ကျောက်ခွဲသည့် အချိန်များကိုလည်း ဒေသခံများသိရှိနိုင် ရန် Notice Board များ ကုမ္ပဏီအဝင်ဝတွင် ထောင်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အကြီးစားကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် အလတ်စားမိုင်းခွဲကြပြီး အနက် ၄၅ ပေအထိ ကျင်းတူးပြီး ယမ်းထည့်ကာ ဖောက်ခွဲပါသည်။

3.2.3/ ukÜDESifhatmufvkyfom;rsm;\ vkyfief;cGifab;tEÅ&m,f

ကျောက်တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနမှ ချမှတ်ထားသော

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာန နှင့် သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက် ရပါသည်။ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သည့် မြေအမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ခွင့်ပြုချက်ချပေးသည့်ဌာနနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။ ကျောက်တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီသည် ကျေးရွာများ၊ လမ်းများနှင့် ဥယျာဉ်ခြံတို့နှင့် သုံးမိုင် အကွာတွင် တည်ရှိပါသည်။

ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိသူများ ဖြေကြားချက်အရ ကျောက်တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း ဝင်ရောက်လာခြင်း ကြောင့် ဒေသခံများသည် သစ်ခုတ်၊ ဝါးခုတ်ရှားပါးလာသည် ဆိုပြီး ဖြေဆိုထားပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ငန်း လိုအပ်ချက်အတွက် ဒေသခံများအား အလုပ်အကိုင်ခေါ်ယူခြင်း၊ ခန့်ထားခြင်းများ ရှိပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ ကုမ္ပဏီများသည် ရော်ဘာခြံများနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိပြီး ဥယျာဉ်ခြံထိခိုက်မှု အတွက် လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေးများ ပေးဆောင်ထားသည်ကိုလေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျောက်မိုင်း အဝင်အထွက်လမ်းများ သည်လည်း ရော်ဘာခြံများ တည်ရှိနေသောကြောင့် ခြံသမားများနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး ဝယ်ယူခြင်းများလည်း ရှိပါသည်။ ထို့သို့ဝယ်ယူရာတွင် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာန နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး လျော်ကြေး ပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ နန်းတင်နေသောနေရာများသို့ နန်းများတူးဖော်ရန် သွားရောက်သော်လည်း ဒေသခံများ လယ်ကွက်အတွင်း သို့ နံ့းဖော်သည့်ယာဉ်များ ဝင်ရောက်ခွင့် မပေးသောကြောင့် နံ့းဖော်ရန်အတွက် အခက်အခဲရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သုတေသန ဆောင်ရွက်ရာတွင် လုပ်ကွက်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လေ့လာခွင့်မရခဲ့သည့် ကျောက်ထုတ် လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ သက်တမ်းတိုးရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများသည် ဒေသခံများမှ သဘောထားမှတ်ချက် တောင်းခံရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီများသည် ဒေသခံများမှ သဘောထားမှတ်ချက် တောင်းခံခြင်းများ ရှိသည်ဟု ဖြေကြားထားပါသည်။

3.2.4/ ကုမ္ပဏီ၏ လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်

ကုမ္ပဏီများမှ CSR လုပ်ဆောင်ပေးထားခြင်းများလည်း ရှိပါသည်။ ကျောက်မိုင်းလာရောက်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုများအတွက် လည်း ပါဝင်လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်း ဆန်းစစ်တွေ့ရှိရပါ သည်။ ကုမ္ပဏီမှ ကျေးရွာမီးလင်းရေးအတွက် အလှူငွေများ လှူဒါန်းပေးခြင်း၊ လမ်းခင်းပေးခြင်း၊ လမ်းဖောက် ပေးခြင်း၊ စာသင်ကျောင်းအတွက် အလှူငွေများ ထည့်ဝင်လှူဒါန်းခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း များသို့ ကထိန်ခင်းပေးခြင်း စသည်တို့ကို ပါဝင်လှူဒါန်းပေးပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ငန်းနှင့် နီးကပ်လျက် ရှိသော ကျေးရွာများတွင်သာမက လုပ်ကွက်နှင့် ဝေးလံသော ကျေးရွာများသို့လည်း လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ် ပေးလျှက် ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကုမ္ပဏီမှ အများဆုံးပြုလုပ်ပေးသည့် လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းမှာ ကျောက်မှုန့်လှူဒါန်းခြင်း၊ မိုင်းချေးလှူဒါန်းခြင်း၊ ဘာသာရေးကိစ္စများအတွက် အလှူငွေများထည့်ဝင်ခြင်း၊ ကျောက်ကျင်းများ လှူဒါန်းခြင်း စသည်များ အများဆုံး ပြုလုပ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

3.2.5/ ywf0ef;usif xdkf t wGJDDfq i f Gx;rl

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော မြေစာများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ထားမှုရှိပြီး နန်းစစ်ကန်များလည်း ဆောက်လုပ်ထားသည်ဟု ဖြေကြားထားပါသည်။ နောင်ဖြစ်လာမည့် ဆိုးကျိုးများအတွက် ပြန်လည်ကုစားမှုအစီအစဉ် ပြုလုပ်ထားခြင်းရှိပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အစီအစဉ်အတွက် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာန တို့တင်ပြထားခြင်းရှိပါသည်။

လတ်တလောတွင် ရေမြေပျက်စီးမှုအတွက် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မြေများ ချိုင့်ခွက်ဖြစ်ပေါ်မှုအတွက် မြေဖို့ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ထားခြင်းရှိပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုအတွက် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲထားခြင်းရှိပါသည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ကွက်ဧရိယာပတ်ဝန်းကျင်တွင် သစ်ပင်ပန်းမန်နှင့် ပျိုးပင်များ ၂၀% စိုက်ပျိုးရပြီး နန်းစစ်ကန်များ ဆောက်လုပ်ထားရှိပါသည်။ EMP ကို ကုမ္ပဏီများမှ Third Party ဖြင့်ရေးဆွဲထားပါသည်။ ရေးဆွဲရခြင်းမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ အမှုန်အမွှားများထုတ်လုပ်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ အသံဆူညံမှုရှိ၊ မရှိ နှင့် လုပ်ကွက်အနီးတစ်ဝိုက် လူနေအိမ်ခြေ ရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းများအပြင် အခြားသောထိခိုက်မှုများအတွက် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲရပါသည်ဟု ဖြေကြားထားပါသည်။ သို့သော်လည်း EMP ပါအကြောင်းအရာများ အားလုံးကို ရေးဆွဲထားသည့် ဘာသာစကားမှာ အင်္ဂလိပ်စာဖြင့်သာ ရေးသားထားခြင်းရှိသည်ကို လည်းတွေ့ရပါသည်။

3.3/ Xmeqkdkr;EStwfbufo avh kmaw%Suf;/

3.3.1/ auumfkWfvyko n ftDeE;Swfbuf Xmeqkdkr;\ tcefu@

၂၀၁၅ ခုနှစ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) ၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဦးစီးဌာန (ECD) မပေါ်ပေါက်ခင်အချိန်တွင် ကုမ္ပဏီများ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်လိုင်စင်ချထားပေးရေးကိစ္စရပ်များကို အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနနှင့် စက်မှုကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ဦးစီး၍ သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ကြသည်။ MIC နှင့် ECD ပေါ်လာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ရပိုင်ခွင့်များ ပိုမိုများပြားလာသည့်အပြင် မည်သည့်လုပ်ငန်းမဆို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အထူးသတိထားရမည့် နိုင်ငံ့အရင်းအမြစ်ဆုံးရှုံးမှု မရှိစေရေး နှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း အထူးအလေးပေး လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ညွှန်ကြားလာခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၀ အရှေ့ပိုင်းကာလနှင့် ၂၀၁၂ အထိ စက်မှုကြီးကြပ်နှင့် ထွေ/အုပ် တို့မှ အဆင့်ဆင့်စိစစ်ပြီး ချမှတ်ပေးသော လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်လိုင်စင်များရရှိထားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ပတ်သက်သည့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့် အစီအစဉ်များ အားနည်းမှုရှိနေပါသည်။ ယခင် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ပြီးသော ကုမ္ပဏီများ နှင့် လုပ်ငန်းအသစ်စတင်ရန် လျှောက်ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ခြင်း (Initial Environmental Examination-IEE) သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (Environmental Impact

Assessment-EIA) ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည့် စီမံကိန်းအမျိုးအစားနှင့် အရွယ်အစားသတ်မှတ်ချက် ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ လိုက်နာဆောင်ရွက် လာရပါသည်။ နမ်းဖတ်ကျောက်ထုတ် လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဧက ၂၀၀ အောက်၊ တန်ချိန် ၁၀၀၀၀၀ အောက် ထုတ်လုပ်လျှင် IEE ရေးဆွဲခြင်း၊ ဧက ၂၀၀ အထက်၊ တန်ချိန် ၁၀၀၀၀၀ အထက် လုပ်ငန်းများသည် EIA များကိုရေးဆွဲရပါသည်။ EMP ကို လုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ကာလတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု နည်းစေရန်အတွက် အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲစေပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သယံဇာတများ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုအနည်းဆုံး ဖြစ်စေရန်အတွက် EMP ကို Third Party (EMP ရေးဆွဲသည့် တတိယအဖွဲ့အစည်း) (သို့မဟုတ်) Stand Alone (ကိုယ်တိုင်ရေးဆွဲနည်း)ဖြင့် ရေးဆွဲစေကာ သက်ဆိုင်ရာဌာနများသို့ အဆင့်ဆင့်တင်ပြ အတည်ပြု စေပါသည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများသို့ CSR များလုပ်ဆောင်ရန် လည်းညွှန်ကြားထားပါသည်။

ဌာနဆိုင်ရာများ၏ ဖြေကြားချက်များအရ ကုမ္ပဏီများသည် IEE, E/SIA နှင့် EMP တို့အား ငွေကြေးအရသော်လည်းကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသည်ကို မသိရှိခြင်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ရေးဆွဲရမည်ကို မသိရှိခြင်းသော်လည်းကောင်း စသည်ဖြင့် ယနေ့အချိန်ထိ ထိရောက်စွာ မလုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းများ ရှိနေပါသည်။ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်နှစ်အတွင်းကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်ကျင်းရေပေါ်မူတည်၍ အခွန် ၂၅ % ပေးဆောင်ရပြီး ကျောက်ထုတ်လုပ်မှုမြေအမျိုးအစားများအပေါ်မူတည်၍ အခွန်ပေးဆောင်ရသည့် ဌာနများ ကွဲပြားမှုရှိပါ သည်။ ထိုလုပ်ငန်းများမှရရှိလာသော အခွန်အခများကို လမ်းတံတားများဆောက်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် အသုံးပြုလျှက် ရှိသည်ဟုဖြေကြားထားပါသည်။

3.3.2/ apmif;Munfhavhvmjcif;ESifhq; tae&;,Jcif;r

သက်ဆိုင်ရာဌာနဆိုင်ရာများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းခွင့်ပြုချက်ချပေးခြင်းနှင့် သက်တမ်းတိုးခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ပြုလုပ်ရာတွင် ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များဖြင့် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သွားရောက် စစ်ဆေးမှုများ၊ ညွှန်ကြားမှုများ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေကွက်လပ်ဖြစ်သည့်နေရာများကို သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရန် ညွှန်ကြားမှုများရှိပြီး အပင်ရှင်သန်မှု ရှိ/မရှိ အခြေအနေများကို စစ်ဆေးညွှန်ကြားမှုများ ရှိပါသည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့်အဖွဲ့အဖြစ် (Task Force) ၈ ဦး ကော်မတီဖွဲ့စည်းပြီး တစ်လ ၂ ကြိမ် ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးမှုများ၊ ဝန်ကြီးဌာနများမှ တိုင်စာများအပေါ်မူတည်ပြီး ရှောင်တခင်သော်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းကြား၍သော်လည်းကောင်း စစ်ဆေးမှုများလည်း ရှိနေပါသော်လည်း အမြဲတစေ ပုံမှန် မစစ် နိုင်သေးတာကိုလည်းတွေ့ရှိရပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များအရ အစိုးရဌာနမှ လူအင်အား၊ ငွေအင်အား မလုံလောက်ခြင်းကြောင့် EMP ပါအချက်များကို ကုမ္ပဏီများ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု၊ ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်နေမှုများကို သွားရောက်စစ်ဆေးမှု များ အလွန်အားနည်းနေခဲ့ပါသည်။

ကုမ္ပဏီများသို့ CSR လုပ်ဆောင်ရန် လုပ်ငန်းမစတင်ခင်အချိန်ကတည်းက မှာကြားမှုများ ရှိထားပြီး ထိထိရောက်ရောက်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ပုံမှန်မှတ်တမ်းများ တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် တင်ပြပေးရန်လည်း ညွှန်ကြားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် CSR ကို အကျိုးအမြတ်၏ ၂% ကိုလုပ်ဆောင် ပေးရန် ညွှန်ကြားထားခြင်းမျိုး ရှိသော်လည်း ကုမ္ပဏီအများစုသည် နှစ်စဉ် CSR လုပ်ဆောင်မှုမှတ်တမ်းများကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မပြနိုင်ခြင်း၊ အချို့သောလုပ်ဆောင်မှုများသည် CSR လုပ်ဆောင်မှုမဖြစ်ခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီများ အပြည့်အဝနားလည်မှုမရှိခြင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ၏ CSR မှတ်တမ်းများ တွင် ဝန်ထမ်းများအတွက် အပန်းဖြေခရီးထွက်ခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများသို့ ဘာသာရေးပွဲတော်များ ကျင်းပပေးခြင်း၊ ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့် လမ်းခင်းကျောက်များလှူဒါန်းပေးခြင်း၊ ဈေးသက်သက်သာသာဖြင့် ရောင်းချပေးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ECD အနေဖြင့် သတိပေးစာ သို့မဟုတ် ညွှန်ကြားချက်၊ စာများဖြင့် အတိအကျလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် စစ်ဆေးချက်များဖြင့် ညွှန်ကြားမှုများ ပြုလုပ်ပါသည်။

ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများကို ထပ်မံပြီးခွင့်ပြုသွားရန် အလားအလာရှိနေပြီး စည်းကမ်း ချက်များအတိုင်း လုပ်ဆောင်မှုမရှိသည့်ကုမ္ပဏီများကိုလည်း ယာယီပိတ်သိမ်းခြင်း၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရုပ်သိမ်းခြင်းနှင့် အပြီးသတ်ရပ်ဆိုင်းခြင်းများဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်နေမှုများလည်း ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ သထုံခရိုင်တွင်းရှိ ပေါင်မြို့နယ်တွင် သက်တမ်းတိုး ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းပေါင်း ၂၄ ခု ရှိပြီး ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်ကျင်းပေါင်း (၁၅၉၇၁၀) ကျင်းရှိပါသည်။ ပိတ်သိမ်းခြင်းခံထားရသော ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း (၁) ခုရှိပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များအနေဖြင့် ၂၀၁၂ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် နည်းဥပဒေများ အသီးသီးထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အသိပညာပေး သည့်ကာလဖြစ်သည့်အလျောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှစတင်၍ အရေးယူမှု (Action) ကိုစတင် အကောင် အထည်ဖော်မှာဖြစ်ပါသည်။

အနာဂတ်အစီအစဉ်အနေဖြင့် ၂၀၃၀ တွင် သစ်တောဧက ၄၀% ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းလာစေရန် အတွက် ရည်ရွယ်ထားပြီး ကုမ္ပဏီများအား လုပ်ကွက်ဧရိယာပေါ်မူတည်၍ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးမှုကောကို ၂၀ % အဖြစ်သတ်မှတ်ထားပါသည်။

၄။ ဆွေးနွေးချက်များ

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပြောင်းလဲခြင်း။

ခေတ်ကာလပြောင်းလဲမှုအရ သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန် မှုကြောင့် သော်လည်းကောင်း ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ပြောင်းလဲမှုရှိသွားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်က တောတောင်ကိုမှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်း ကြောင်းပြုမှု အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ရာမှ ယခုအချိန်တွင် အနည်းအကျဉ်းသာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြတော့

သည်။ ယခင်က တောတောင်မှီခိုပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူများမှာ မိသားစုဝမ်းစာအတွက် ဖူဖူလုံလုံရှိနေခဲ့ကြရာ နေ့စဉ်လုပ်ကိုင်စားသောက် နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ဒေသခံများသည် ယခင်မိရိုးဖလာအလုပ်အကိုင်များ ပျောက်ကွယ်သွားပြီး တစ်နိုင်တစ်ပိုင် အိမ်ဆိုင်များဖွင့်၍ ဈေးရောင်းခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင် မြေယာမရှိသူများသည် တောတောင်ကို မှီခို၍ မရနိုင်သောကြောင့် နေ့စားအလုပ်သမားအဖြစ် လယ် နှင့် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မြေပိုင် ယာပိုင်ရှိသူများသည် မိမိတို့လယ်မြေ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေမှ ထွက်ရှိသော ကောက်ပဲသီးနှံများမှ နစ်စဉ်ဝင်ငွေများ အလုံလောက်ရှိနေသော်လည်း ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်း၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် သီးနှံ့အထွက်နှုန်းများ လျော့ကျလာမှုများ ရင်ဆိုင်လာရပါသည်။ တောင်တက်၊ သစ်ခုတ်၊ ဝါးခုတ်၊ မျှစ်ချိုး၊ ဒညင်းသီးရှာဖွေမှု လုပ်ကိုင်ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုမှု နည်းသွားခြင်း မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းနေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကုမ္ပဏီဝင်ရောက်လာပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဒေသခံများ၏ လုပ်ကွက်များ လျော့နည်းလာသည်ကို ဒေသခံများ၏ဖြေကြားချက်များအရ သိရပါသည်။ ယခင် ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းလာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုခင်အချိန်ကာလတွင် ဒေသခံများ တောတောင်သို့ မျှစ်ချိုး၊ ထင်းခွေ၊ ဒညင်းသီးရှာ၊ ဝါးခုတ်၊ သစ်ခုတ်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို ခရီးကြန့်ကြာခြင်းမရှိ၊ အခက်အခဲမရှိ သွားရောက်ရှာဖွေစားသောက်နိုင်သော်လည်း၊ ယခုအချိန်တွင် ခက်ခက်ခဲခဲ သွားရောက်ရှာဖွေစားသောက်ရသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုသေးသည့် အချိန်ကာလများတွင် ဒေသခံများအနေဖြင့် လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ရခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့် မရတော့သည် အနေအထားရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း တောင်ပေါ်အရင်းအမြစ် ရှာဖွေစားသောက်မှု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ကိုင်မှု နည်းလာခြင်းဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆလို့ရပါသည်။ ၎င်းအလုပ်များအစား နိုင်ငံခြားသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ နေ့စားလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် ဈေးရောင်းခြင်းစသည့် အလုပ်အကိုင်များ ပိုမိုလုပ်ကိုင်လာကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများ ပြောင်းလဲမှု ရှိသွားသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဝင်ရောက်လာခြင်းသည် ဒေသခံတို့၏ ယခင်အလုပ် အကိုင်များအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိနေသည်ကို ထောက်ပြနေပြီး ဒေသခံတို့အတွက် အလုပ်အကိုင် ပြောင်းလဲမှု၊ စားဝတ်နေရေး အခြေအနေမတည်ငြိမ်စေမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြနေသည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုကြောင့် ဒေသခံများအပေါ် သက်ရောက်မှု။

ကုမ္ပဏီများသည် လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အရသော်လည်းကောင်း၊ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံတို့ နေထိုင်ရာနေရာများသို့ ထိခိုက်မှု နည်းစေရန်သော်လည်းကောင်း အစိုးရ၏ ချမှတ်ထားသော

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး နည်းလမ်းများကို လုပ်ဆောင်ရပါသည်။

သို့သော်လည်း ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်ထဲမှ တွေ့ရှိချက်များတွင် နန်းရေလျှံကျပြီး ချောင်းများ၊ လယ်ကွင်းများ နှင့် ဥယျာဉ်ခြံများအတွင်းသို့ နန်းရေများဝင်ရောက်ကာ ချောင်းကောမှုများ၊ လယ်ယာမြေပြောင်းလဲမှုများ နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ ပျက်စီးမှုများ နှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နန်းစစ်ကန်များ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၏ လမ်းညွှန်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း မိုးရာသီ မိုးရေချိန်များသည့် ကာလများတွင် နန်းစစ်ကန်များမှ နန်းရေများ ပိုလျှံစီးဆင်းသဖြင့် အထက်ပါကိစ္စရပ်များ ဒေသခံများ ရင်ဆိုင်နေရလျှက်ရှိပါသည်။ နန်းစစ်ကန်များ စတင်တည်ဆောက်လိုက်သည့်အခါ ဒေသခံများ အရင်ကာလတွေက သုံးစွဲနေသည့် ရေအရင်းအမြစ်များ ရရှိမှု လျော့နည်းလာပါသည်။ အကြောင်းမှာ နန်းများသည် တမံတွင် ပိတ်ဆို့နေပြီး အရင်စီးဆင်းနေကျ တောင်ကျရေများ နန်းပို့ချလာမှုကြောင့် ချောင်းရေနည်းလာပြီး တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောလာပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဌာနဆိုင်ရာများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ခွင့်ပြုပေးသည့်အခါ ဒေသခံများနှင့်ဆက်စပ်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နိုင်မှုများအား စနစ်တကျ သုံးသပ်ပြီးမှ ခွင့်ပြုပေးရန် အရေးကြီး လှသည်။

ဒေသခံများအား အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးခြင်းအပေါ် သုံးသပ်ချက်

ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်အရ ကျောက်ထုတ်လုပ်ငန်းတွင် အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု ၁% သာရှိပါသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် တွင်ထွက်ရှိထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံရင်းမြှပ်နှံမှု ဥပဒေအရ -အခန်း (၂) ရည်ရွယ်ချက် ၊ ပုဒ်မ (၃)၊ ပုဒ်မခွဲ (ဂ)တွင် နိုင်ငံတော်၏ ရည်ရွယ်ချက်အရ "ပြည်သူတို့၏ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများပေါ် ပေါက်လာစေရန်" ဆိုပြီး ပါရှိပါသည်။ နောက်ထပ် အခန်း (၁၃) အမှုထမ်းများနှင့် အလုပ်သမားများ ခန့်ထားခြင်း၊ ပုဒ်မ ၅၁၊ ပုဒ်မခွဲ (ခ)တွင် "အဆင့်ဆင့်သော စီမံခန့်ခွဲမှု၊ နည်းပညာ၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူ နေရာတို့တွင် နိုင်ငံသားများအား ခန့်အပ်နိုင်ရန် အလို့ငှာ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်၍ အစားထိုး ခန့်ထားရမည်"[7] ဆိုပြီးပါရှိသည့်အတွက် ဒေသခံများမှာ လုပ်ငန်းပိုင်းမကျွမ်းကျင်သော်လည်း လုပ်ငန်းရှင်များမှ လုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ်သည့်သင်တန်းများစီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးပြီး အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လာရောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံများ အပေါ်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား သုံးသပ်ချက်

ဒေသခံအများစုမှာ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး သိရှိမှု နည်းခြင်းသည် ဒေသခံများနှင့် ကုမ္ပဏီအကြား သဘောထားကွဲလွဲမှုများဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများစွာထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ IEE, EIA နှင့် EMP အစီရင်ခံစာများအား အများပြည်သူသိရှိအောင်ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အများပြည်သူသိရှိအောင် ဖော်ထုတ်ခြင်း စသည့်အချက်များသည် ကုမ္ပဏီများ လိုက်နာရမည့်

7 မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ

အချက်များဖြစ်ပါသည်[8]။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါအချက်များအား ကုမ္ပဏီများမှ ဒေသခံများ သိရှိအောင်၊ ဒေသခံများ နားလည်နိုင်သော အသုံးအနှုန်းဖြင့် ရေးသားရန်လိုအပ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လာရောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံများ သိရှိမှု နည်းခြင်းသည် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ထိုအစီရင်ခံစာ များအား ဒေသခံများသိရှိအောင် ထုတ်ပြန်မှု ပျက်ကွက်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သက်တမ်းတိုးရန်အတွက် ဒေသခံများ၏ သဘောထား ကောက်ယူရန်လိုအပ်ပြီး ဒေသခံများ ကျောက်မိုင်းအား ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် သဘောတူကြမှသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားမှုတွင် ကုမ္ပဏီမှ သက်တမ်းတိုးလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သဘော ထားကောက်ယူထားခြင်းမရှိပါ ဆိုပြီး ဖြေကြားထားပါသည်။ သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ ဖြေကြားချက်တွင် သက်တမ်းတိုးရန်အတွက် သဘောထားကောက်ယူမှုရှိပါသည် ဆိုပြီး ဖြေကြားထားပါသည်။ ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်များနှင့် ကုမ္ပဏီ၏ ဖြေကြားချက်များကို အခြေခံပြီး ကွာဟမှုရှိနေပါသည်။ ၎င်းအချက်သည် ဒေသခံများနှင့် ကုမ္ပဏီများအကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းနေခြင်းကို ထောက်ပြနေပြီး ကုမ္ပဏီ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းနေသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။

Environmental Management Plan (ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်) အပေါ် သုံးသပ်ချက်

ကုမ္ပဏီများသို့ ကွင်းဆင်းသွားရောက်သည့်အခါ ကုမ္ပဏီများ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် EMP ရေးဆွဲထားချက်များမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာရှိပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ အခန်း(၇)၊ ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အပိုဒ် (၇၇) တွင် "စီမံကိန်းအဆိုပြုသူသည် ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်ကို အပိုဒ် ၆၃(ဇ) ပါ ဝန်ကြီးဌာနက သတ်မှတ်သည့်ပုံစံဖြင့် အောက်ပါအချက်အလက်များမှန်ကန်ကြောင်းအတည်ပြုဝန်ခံချက်နှင့်အတူမြန်မာဘာသာဖြင့်ဖြစ်စေ၊အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာဘာသာ နှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ဖြစ်စေ ဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြရမည်"[9] ဆိုပြီး ပါရှိပါသည်။ ထိုအချက်သည် ကုမ္ပဏီများမှ ဒေသခံများ ၎င်းတို့လိုက်နာရမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းပါ အချက်များအား လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် အဟန့်အတား ဖြစ်နေပါသည်။ ဒေသခံများ EMP ပါအချက်များအား သိရှိနိုင်ရန် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည့်အတွက် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ဖောက်ဖျက်ရန် လွယ်ကူနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။

ကုမ္ပဏီများ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ပေးမှုအပေါ် သုံးသပ်ချက်

ဒေသခံများ၏ ဖြေကြားချက်အရ ကုမ္ပဏီ၏ CSR (Co-operative Social Responsibility)-ရပ်ရွာလူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လမ်းခင်းပေးခြင်း၊ ကထိန်ခင်းပေးခြင်း၊ စာသင် ကျောင်းဆောက်လုပ်ပေးခြင်းစသည့် လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ပေးပါသည်။ သို့သော် ဒေသခံများ၏ ပြောဆိုချက်တွင် ကုမ္ပဏီများ မှ လုပ်ငန်းစတင်ပြီး ပထမနှစ်တွင်သာ CSR လုပ်ဆောင်ပေးမှုရှိပါသည်။ ကျန်သည့်

8 ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း။
9 ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း။

နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် CSR လုပ်ဆောင်ပေးမှု မရှိပါဟု ဖြေကြားကြပါသည်။ ထို့နည်းအတူ အစိုးရဌာနများမှလည်း ကုမ္ပဏီများ အား CSR ကို နှစ်စဉ် လုပ်ဆောင်ပေးရန် ညွှန်ကြားထားချက် ရှိပါသည်။ EMP (Environment Management Plan) တွင်လည်း ကုမ္ပဏီမှ ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များထဲမှ ၂% ကို ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ဆောင်ပေးရန် ပါရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီများ၏ CSR လုပ်ဆောင်ပေးသည့် စာရင်းများအရ အရင်းအမြစ်များ ပျက်ဆီးဆုံးရှုံးမှုအပေါ် ထိရောက်သော ကုစားမှုများ မပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အစိုးရ၏ လမ်းညွှန်ချက်များကို အပြည့်အဝ လိုက်နာရန် အားနည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဌာနဆိုင်ရာများ ခွင့်ပြုချက်ချပေးခဲ့မှုအပေါ် ကုမ္ပဏီများ လိုက်နာမှုအား သုံးသပ်ချက်

အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနမှ သစ်တောကြိုးဝိုင်းအတွင်း ကျောက်ထုတ်လုပ်နေသည့် ကုမ္ပဏီများအား ညွှန်ကြားထားသည့် လျှောက်ထားမြေသည် အလားအလာ (၄) ရပ်နှင့်ကိုက်ညီမှုရှိရမည် ဆိုသည့်အချက်မှ (၂) ချက်တွင် ...

၁) လျှောက်ထားမြေသည် လယ်ယာမြေများ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေများ ပါဝင်ခြင်းမရှိစေရ။

၂) အောက်မြန်မာပြည်မြေနှင့် အခွန်နည်းဥပဒေ (၁၀၇) (ဂ) အရ လျှောက်ထားမြေသည် အဓိက လမ်းမကြီးနှင့် ပေပေါင်း (၆၀၀)၊ အဆောက်အဦးတစ်ခုခုမှ ပေပေါင်း (၃၀၀) ရှိရမည်ဆိုပြီး ပါရှိပါသည်။

လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ တစ်ချို့ ကျောက်တူးဖော်ရေး ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် လမ်းများ၊ ဥယျာဉ်ခြံများ၊ အိမ်များနှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေပြီး မိုင်းဖောက်ခြင်းကြောင့် ကျောက်စထိမှန်ခြင်း၊ ကျောက်ပိသေခြင်းများ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်သယ်ယူရန်အတွက် လမ်းဖောက်လုပ်ရန်လိုအပ်ပြီး လမ်းဖောက်လုပ်ရန် အတွက် ရာဘာခြံများကို လျော်ကြေးပေးပြီး ဝယ်ယူထားခြင်းများလည်း တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ ကျောက် ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများမှာ ညွှန်ကြားချက်ပါ အချက်များ အတိုင်း လုပ်ဆောင်မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရပြီး ဒေသခံများမှာ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်များ ဆုံးရှုံးမှု၊ ထိခိုက်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရ ပါသည်။

၅။ နိဂုံး

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများစွာထဲမှ လမ်းခင်း ကျောက်တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းကို ဦးတည်၍ ၎င်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးဆက်များကြောင့် ဒေသခံများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် ကိစ္စရပ်များ၊ ၎င်းပြဿနာအပေါ် အခြေခံ၍ ဒေသခံတို့၏ တောင်းဆိုမှုများ၊ ဖြစ်ချင်သည့် ဆန္ဒများ၊ ကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဌာနဆိုင်ရာများမှ ပါဝင်ပတ်သက်မှုများ၊ ကုမ္ပဏီများမှ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု နည်းအောင် လုပ်ဆောင်နေမှု၊ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကုမ္ပဏီများမှ ပြန်လည်ကုစားပေးမှု နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကုမ္ပဏီများ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်မှု ရှိ၊ မရှိကို ထိန်းကျောင်းစောင့်ကြည့်နေမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ်၊ အုန်းတပင်ကျေးရွာပိုင်၊ ရွာကလေး နှင့် ဆင်ရွာတွင် လမ်းခင်းကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ (၂) ခုကိုအခြေခံ၍ လေ့လာထားပါသည်။

လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသော လုပ်ရပ်များ၊ ငွေကြေးအမြောက်အများသုံးစွဲ၍ မက်လုံးပေးမှုများ၊ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကိုသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ အလွဲအသုံးပြုထုတ်ယူသုံးစွဲမှုများ မြင်တွေ့နေရပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက် နှင့်ဆက်စပ်၍ အချို့သောကုမ္ပဏီများသည် ဝင်ရောက်လေ့လာခွင့် မပေးခြင်းများလည်း တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ တစ်ချို့ကုမ္ပဏီများမှာ လမ်းများ၊ ခြံများနှင့်နီးကပ်စွာ ရှိနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးခြင်း၊ လယ်ယာမြေပျက်စီးခြင်း၊ ချောင်းများတိမ်ကောခြင်း နှင့် ဥယျာဉ်ခြံ ထိခိုက်ခြင်း စသည်များသည် ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနေသည်။ ဒေသခံများသည် ကန့်ကွက်လိုသည့် ကိစ္စရပ်များရှိခဲ့သော်လည်း ကုမ္ပဏီမှ ငွေကြေးအင်အား ကြီးမားသည့်အတွက် ဒေသခံများမှာ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို မိမိတို့အကျိုးစီးပွားမပျက်စီးသည့် အလျောက် ကန့်ကွက်လိုခြင်းမရှိသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ဤသုတေသန စာတမ်းသည် ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ဒေသခံများ ထိခိုက်ခံရမှုကို လေ့လာထားပါသည်။ ထိုသို့ထိခိုက်ခံရမှုအတွက် ဒေသခံများမှ စားဝတ်နေရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ခံရမှုအတွက် ကုမ္ပဏီများအား ကုစားမှု လုပ်စေလိုသည်များကို လေ့လာထားပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင်ပါဝင်သော ဒေသခံများ၏ ကုမ္ပဏီအား ပြန်လည်ကုစားစေလိုသည့် အကြောင်းအရာများသည် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ကွဲလွဲမှုရှိနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီသောကြောင့်ဖြစ်ပြီး ထိခိုက်ခံရမှု မတူညီနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဒေသခံများ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် ကုမ္ပဏီမှ ပြန်လည် လုပ်ဆောင်စေလိုသည့်အရာများ နှင့် ကုမ္ပဏီမှတာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကို လေ့လာရာတွင် ကျေးရွာ (၂) ရွာကို အခြေခံ၍ လေ့လာထားသော်လည်း ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်

များသည် တစ်ခြားကျောက်ထုတ်လုပ်နေသည့် ဒေသများတွင်လည်း တူညီနေနိုင်ပါသည်။

ယခု သုတေသန စာတမ်းတွင်ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများသည် ယေဘုယျ လေ့လာ ထားချက်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး လေ့လာထားချက်များသည် ဒေသခံများ၏ ပြောကြားချက်များကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပြီး နည်းပညာအကူအညီဖြင့် လေ့လာထားခြင်းများ မပါဝင်ပါ။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်း လာရောက်မလုပ်ဆောင်ခင် လေထု၊ ရေထု၊ မြေထု၊ နှင့် သားရဲတိရိစ္ဆာန်များအခြေအနေနှင့် ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ပြီး နောက်ပြောင်းလဲသွားသည့် အခြေအနေများ ဆက်လက်သုတေသန ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီသို့ သွားရောက်မေးမြန်းရာတွင်လည်း တာဝန်ရှိသူများကိုသာ အဓိကဦးစားပေးမေးမြန်းထားပြီး ကုမ္ပဏီတွင် လုပ်ဆောင်နေသော အလုပ်သမားများကိုမေးမြန်းထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် အလုပ်သမားများ နှင့်ပတ်သက်ပြီး ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ ခံမှု ရှုထောင့်မှ လေ့ထားခြင်းမပါဝင်ပါ။ ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းသည် လုပ်ကိုင် သည့် မြေအမျိုးအစားကွဲပြားမှုအပေါ် မူတည်ပြီး မတူညီသည့်ဌာနများသို့ အခွန်ဆောင်ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ယခု စာတမ်းတွင် ကျောက်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများ အခွန်ဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ်လေ့လာထားခြင်းမပါဝင်ပါ။

ထို့အပြင် ယခုသုတေသန စာတမ်းကိုပြုစုရာတွင် ဌာနဆိုင်ရာနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ အချက်အလက် များအားရယူရာတွင် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုများ၊ အချိန်ကြန့်ကြာခြင်းများနှင့် ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ ဒေသခံများနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း ဘာသာစကားအခက်အခဲ၊ အလုပ်ချိန်မအားလပ်ခြင်းများအပြင် ကြောက်ရွံ့မှုများကြောင့် သတင်းအချက်စုဆောင်းရာတွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုများသည် မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ လုပ်ဆောင်နေသည်၊ တာဝန်ခံနေသည်ကို ချိန်ဆရန်ခက်ခဲခြင်း နှင့် ဌာနဆိုင်ရာများ၏ ထိန်းကျောင်း စောင့်ကြည့်မှုများ မည်မျှအတိုင်းအတာထိ ထိရောက်မှု ရှိသည်ဆိုသည်ကို ဖော်ပြရန် ခက်ခဲပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အများစုသည် ပြည်သူလူထုအများစုဖြစ်သည့် ဒေသခံများ ရင်ဆိုင်လာရသော ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု ဖြင့်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပြီး ထိုသို့ ကုမ္ပဏီများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ဆောင်ရာတွင် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု အားကောင်းစေရန် သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ချထားပေးမှုကို စနစ်တကျ စီစစ်ရန် အရေးကြီးပြီး ကုမ္ပဏီများ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နေစဉ်ကာလတွင် ဌာနဆိုင်ရာများမှ စနစ်တကျ စောင့်ကြည့်မှု သည် အရေးကြီးကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါသည်။

၆။ အကြံပြုချက်များ

ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ကုမ္ပဏီများသို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုသည့် အချက်များ

၁။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့်နန်းတားတမံများ သေချာကျနစွာတည်ဆောက်ပြီး ချောင်းများအတွင်းသို့ နန်းစီးဆင်းမှု မရှိစေရန်အတတ်နိုင်ဆုံး စနစ်တကျလုပ်ဆောင်ပေးရန်အလွန်ပင် အရေးကြီးပါသည်။

၂။ ထို့အပြင် ချောင်းကော၊ မြောင်းကောမှုအတွက် ပြန်လည်တူးဖော်မှုအစီအစဉ်များကိုလည်း ထိရောက်စွာ ကုမ္ပဏီများဘက်မှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

၃။ ကျောက်သယ်ကားများကိုဖုန်များ၊ ကျောက်စများမလွင့်စင်စေရန် စနစ်တကျကာကွယ်ပြီး ကျောက်သယ်ယူမှု ပြုလုပ်ရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

၄။ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း မလာရောက်ခင်ကာလတုန်းက လမ်းလွှဲတစ်ခုရှိခဲ့ပြီး အဆိုပါ လမ်းကို အသုံးပြုပါက ဒေသခံများအနေဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်ပြီး ရာဘာခြံ ထိခိုက်လာနိုင်မှုအတွက် လျော်ကြေးဖြင့် ကျေနပ်နိုင်ကြပါသည်။ ကျောက်မိုင်းမှ ရွာတွင်းသို့ ကျောက်သယ်ကားများ ဖြတ်သန်းသွားစဉ် ယာဉ်ကို အရှိန်လျှော့ မောင်းနှင်ပေးရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

၅။ ၎င်းအပြင် ကုမ္ပဏီများ CSR အစီအစဉ်များကို အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စနစ်တကျ ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်ပေးရန်လည်း အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

၆။ ကျောက်ထုပ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများ လာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသော်လည်း ကျောက်မိုင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်၊ ပိုင်ဆိုင်မှု စသည်တို့ကို ဒေသခံများ အနေဖြင့် သိရှိမှု အားနည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်သာမက၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် နေရာတွင်းရှိ "ဒေသခံများ၏ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ်အလာ၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတို့ကို လေးစားလိုက်နာရမည်"[10] ဟု မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အခန်း (၁၆)၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများ၊ ပုဒ်မ ၆၅၊ ပုဒ်မခွဲ (က) တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောက်မိုင်းလုပ်ငန်းမှ မိမိတို့ လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများအား ဒေသခံများ သိရှိအောင် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာချပြသင့်ကြောင်း ထောက်ပြအပ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီအသစ်များ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ပါက ဒေသခံများနှင့်တွေ့ဆုံပြီး သဘောတူညီမှု ရယူမှုပြုလုပ်ရန်နှင့် မိမိတို့ လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ချပြပေးရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

10 မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ

အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများသို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုသည့်အချက်များ

၁။ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနအနေဖြင့် လုပ်ငန်းအား ခွင့်ပြုချက်ချပေးသည့်အခါ ဒေသခံတို့၏ အကျိုးစီးပွားအဖြစ် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ကွက်များ၏ အနီးတစ်ဝိုက် မဖြစ်စေရန် ဧရိယာ စနစ်တကျ သတ်မှတ်ပေးရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

၂။ ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို တိုင်ကြားစာ ရောက်သည့်အခါမှ သွားရောက်စစ်ဆေးခြင်း မပြုလုပ်ပဲ ညွှန်ကြားချက် သတ်မှတ်ပြီး ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ပေးရန် အတွက် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

၃။ EMP ပါလမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း ထိရောက်သည့် လိုက်နာမှု ရှိ၊ မရှိ ထိရောက်စွာ စီစစ်ပေးရန်အလွန်ပင် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် EMP ကို ကုမ္ပဏီများအား မြန်မာ နှင့် အင်္ဂလိပ်စာ (၂) ဘာသာစလုံးဖြင့် ရေးဆွဲပေးရန် ညွှန်ကြားခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ပါက ဒေသအတွင်းရှိနေသည့် တိုင်းရင်းသားအပေါ် အခြေခံ၍ EMP ပါအချက်များကို တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားအသုံးပြု၍ ရေးဆွဲစေခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

၄။ အစိုးရ၏ ပတ်ဝန်းကျင် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ကော်မတီများသည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းတွင်သာ ဖွဲ့စည်းထားပြီး အဆိုပါအဖွဲ့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အားလုံးကို စောင့်ကြည့်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အချိန်ပြည့်မလုပ်ဆောင်နိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုအဖွဲ့များကို သက်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရှိသည့် ဒေသများမှ ဒေသခံများဖြင့် စုဖွဲ့ကာ စနစ်တကျ ထိရောက်စွာ စောင့်ကြည့်ပေးရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

၇။ ကိုးကားချက်များ

၁။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောဝန်ကြီးဌာန၊ ယခု (သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန)၊ ၂၀၁၅၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်(DICA)၊ ၂၀၁၈၊ အချက်အလက်နှင့်စာရင်းအင်းများ-ကုမ္ပဏီများစာရင်း၊အွန်လိုင်းတွင်ကြည့်ရန်-https://www.dica.gov.mm/en/total-number-companies (Directorate of Investment and Company Administration)

၃။ သက်အောင်လင်းနှင့်မာရီအိုးစ်၊ ဇွန် ၂၀၁၄၊ "မြန်မာနိုင်ငံဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာအရင်းအမြစ်များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများ၊ ဥစ္စာခနခွဲဝေမှုအတွက် စဉ်းစားစရာများ"၊ဆွေးနွေးချက်စာတမ်းအမှတ်-၄၊ iii

၄။ ၂၀၁၈၊ "စင်ကာပူနိုင်ငံ စီးပွားရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ထိပ်သီးအစအစည်းအဝေးတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်း ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း", Voice of America- Burmese၊ ၁၂၊ နိုဝင်ဘာ၊ အွန်လိုင်းတွင်ကြည့်ရန်- https://burmese.voanews.com/a/aung-san-suu-kyi-speech-at-abis-singapore/4654547.html

၅။ ၂၀၁၆၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ

Land Core Group

ဆက်သွယ်ရန်

နံပတ် (E-2) တက္ကသိုလ်ရိပ်မွန်အိမ်ရာ၊ တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်းသစ်၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

https://www.facebook.com/landcoregroup/

Email: info@lcgmyanmar.org

www.lcgmyanmar.org